

583200

PRÁVNICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE

KATEDRA OBČANSKÉHO PRÁVA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ODVOLÁNÍ V CIVILNÍM PROCESU

Knihovna PF UK

PF16852

Vojtěch Žídek

diplomant

JUDr. Dita Melicharová, Ph.D.

vedoucí diplomové práce

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „Odvolání v civilním procesu“ jsem vypracoval samostatně pouze s využitím pramenů v práci uvedených.

.....

OBSAH

Obsah	2
Úvod	3
Kapitola první - Postavení odvolání v systému opravných prostředků	4
1.1. Opravné systémy.....	4
1.2. Opravné prostředky a odvolání.....	5
Kapitola druhá - Novelizace občanského soudního řádu provedená zákonem č. 30/2000 Sb.	5
2.1. Novelizace o.s.ř provedená zákonem č. 30/2000 Sb.....	9
2.2. Princip neúplné apelace a koncentrace řízení.....	11
Kapitola třetí – Obecně o právní úpravě odvolání v občanském soudním řízení	15
3.1. Přípustnost odvolání.....	15
3.1.1. Objektivní podmínky přípustnosti odvolání.....	16
3.1.2. Subjektivní podmínky přípustnosti odvolání.....	22
3.2. Podání odvolání a jeho obsahové náležitosti.....	25
3.3. Odvolací důvody.....	26
3.3.1. Nové skutečnosti a důkazy jako odvolací důvod.....	28
3.4. Účinky odvolání.....	31
3.5. Vzdání se odvolání a jeho vzetí zpět.....	34
Kapitola čtvrtá – Řízení a rozhodování o odvolání	35
4.1. Úkony soudu prvního stupně.....	35
4.2. Řízení u odvolacího soudu.....	38
4.3. Rozhodnutí odvolacího soudu o odvolání po účinnosti z.č.59/2005 Sb.....	45
4.4. Náklady odvolacího řízení a další průběh řízení.....	50
Kapitola pátá - Zhodnocení vývoje a současné úpravy institutu odvolání, nový civilní soudní řád, návrhy de lege ferenda	52
Závěr	60
Příloha	61
Literatura	62

ÚVOD

V této diplomové práci se budu zabývat právní úpravou odvolání v civilním procesu. Odvolání chápu jako významný institut, uplatňující se v civilním řízení. Jde o jednu ze záruk, která je účastníkům řízení právním řádem poskytnuta k ochraně jejich práv a svobod a jako taková je součástí snad každého demokratického právního řádu ve světě. Říká se, že chybovat je lidské, a proto nelze ani při vynaložení veškerého možného úsilí vyloučit, že v průběhu soudního řízení dojde k chybě, ať už na straně soudu či na straně účastníka řízení.

V soudním řízení sporném se rozhoduje o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech účastníků řízení, jedné straně soud přizná právo, druhé odpovídající právní povinnost, jde tedy ve většině případů o citelný zásah do právní sféry účastníků řízení, do jejich práv a povinností. Ve většině soudních sporů bude přinejmenším vždy jedna strana nespokojena se způsobem, jakým soud rozhodl, tedy s výsledkem soudní pře. To vyplývá ze samotné povahy sporného řízení, kde proti sobě stojí strany s protichůdnými zájmy. V těchto případech, i když bude rozhodnutí soudu po všech stránkách zejména pak věcně správné, může mít neúspěšná strana přesto dojem, že právo je na její straně, a že rozhodnutím soudu byla poškozena.

Ve všech výše popsanych případech proto právní úprava připouští možnost při splnění stanovených podmínek podat opravný prostředek, domoci se přezkoumání správnosti soudního rozhodnutí a pro tento účel je institut odvolání v právním řádu zakotven.

Ve své práci se budu zabývat současnou právní úpravou odvolání, která v posledních letech doznala podstatných změn. Základ změn byl dle mého mínění položen novelou občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 30/2000 Sb., a té bude pro její důležitost věnována samostatná kapitola. Platná právní úprava odvolání bude rozebrána s důrazem kladeným na novelu provedenou zákonem č. 59/2005 Sb., která zavedla změny především do oblasti rozhodování soudů o odvolání a jejímž prvotním cílem je urychlení celkového řízení tím, že se omezí kasační oprávnění odvolacího soudu a zabrání v médiích často kritizovanému takzvanému „ping-pongu“ mezi soudem první instance a odvolacím soudem. Ve své práci bych chtěl také nastínit, jakým směrem se změny v úpravě odvolání vydaly, a jakým způsobem by měly podle mého mínění pokračovat. Diplomová práce je zpracována k právnímu stavu ke dni 30.6.2006.

KAPITOLA PRVNÍ

Postavení odvolání v systému opravných prostředků

V této první kapitole se budu věnovat charakteristice opravných systémů, jejich druhům a specifickým rysům. Rozebrány budou druhy opravných prostředků a postavení odvolání v jejich rámci.

1.1. Opravné systémy

Rozdíl mezi termíny „opravný systém“ a „opravný prostředek“ vychází z procesní teorie. Opravné systémy představují vymezení principů ovládající opravné řízení a určují jeho charakter. Procesní teorie rozlišuje tři opravné systémy, a to systém apelační, systém kasační a systém revizní. Pro rozlišení jednotlivých druhů opravných systémů je rozhodující rozsah přezkumné činnosti věcně příslušného soudu (zda je oprávněn přezkoumávat skutkovou i právní stránku věci) a rozsah práv a povinností účastníka, který o přezkoumání usiluje. Z tohoto pohledu můžeme hovořit o hledisku „soudním“ a hledisku „účastnickém“. Základními opravnými systémy jsou apelační a kasační. Systém apelační bývá také někdy označován jako odvolávací a systém kasační jako zrušovací.

Apelační (odvolávací) systém umožňuje přezkoumání rozhodnutí po stránce skutkové i právní. Odvolací soud může napadené rozhodnutí změnit, potvrdit nebo zrušit. Apelační opravný systém umožňuje široký rozsah přezkoumání a pro účastníka je výhodný, neboť nebývá vázán na splnění zvláštních podmínek, s výjimkou lhůty. Na principu apelačním je u nás vybudováno odvolání. Jako jediný systém se vnitřně dělí na systém *úplné apelace* a systém *neúplné apelace*. Prve zmíněný umožňuje soudu druhého stupně přihlížet i k novým skutečnostem a důkazům, tedy k těm, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně (tzv. nova, novoty). Naproti tomu systém *neúplné apelace*, až na stanovené výjimky, neumožňuje účastníkům předkládat nové skutečnosti a důkazy u odvolacího soudu, neboť ten k nim nepřihlíží. Systém *neúplné apelace* byl od 1. ledna 2001 zaveden pro sporná řízení. Klade větší požadavky na účastníky, jelikož ti jsou povinni uvádět skutečnosti a důkazy, na kterých staví svou žalobu, již před soudem prvního stupně. Systém *úplné apelace* zůstal

zachován pro nesporná a některá další řízení (např. vykonávací, dědické atd.). O systému neúplné apelace, jeho výhodách a rozdílech oproti úplné apelaci bude pojednáno podrobněji v následující kapitole, která rozebírá novelu občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 30/2000 Sb.

Kasační (zrušovací) opravný systém umožňuje přezkoumání napadeného rozhodnutí pouze po stránce právní. Přezkum po stránce skutkové je vyloučen. Obdobně jako u systému neúplné apelace je vyloučeno uplatňovat nové skutečnosti a důkazy. Soud vyššího stupně přezkoumává, zda nedošlo k porušení norem hmotného nebo procesního práva. Kasační soud nemůže ve věci sám rozhodnout a omezí se pouze na potvrzení či zrušení napadeného rozhodnutí. Na principu kasačním je u nás vybudováno dovolání.

Revizní opravný systém se u nás v současnosti neuplatňuje. Podobně jako u systému kasačního je možné přezkoumat napadené rozhodnutí pouze po stránce právní. Revizní soud může napadené rozhodnutí potvrdit nebo zrušit, avšak na rozdíl od kasačního systému může napadené rozhodnutí i změnit. To je možné pouze za předpokladu, kdy soud první instance zjistil bezvadně skutkový stav, ale tento špatně právně posoudil. Revizní soud tedy potvrzuje zjištěný skutkový stav a vychází z něj.

1.2. Opravné prostředky a odvolání

O účelu opravných prostředků nám napovídá již samo přídavné jméno v názvu – opravné. Jejich smyslem je, aby se co v možná nejvyšší míře eliminovala možnost nesprávného soudního rozhodnutí ohledně právních vztahů účastníků řízení případně jiných, na tomto rozhodnutí zainteresovaných osob a to možností přezkoumat správnost rozhodnutí a případně napravit či opravit rozhodnutí soudu první instance, ať už formou změny nebo zrušením původního rozhodnutí. Soud je ve sporném řízení subjektem nezávislým a nezúčastněným na obou stranách sporu a je postaven do role, kdy musí rozhodnout spor mezi stranami. Samotné soudní rozhodnutí lze definovat jako výrok soudu, který má závazné právní důsledky, stanovené objektivním právem.¹

---

¹ Winterová, A.: Civilní právo procesní, 2. vydání, Praha, Linde, 2002, str. 270

Charakteristickými znaky soudního rozhodnutí jsou jeho autoritativnost a závaznost. Nejvýznamnějším typem soudního rozhodnutí je bezesporu rozhodnutí meritorní (také označováno jako rozhodnutí ve věci samé). Jde o rozhodnutí o v žalobě uplatněném nároku. Soud je v průběhu řízení v nelehké pozici. Zjistit správně skutkový stav, kdy proti sobě stojí strany s protichůdnými zájmy a každá před soudem uvádí skutečnosti, hodící se právě jí, či nehodící se protistraně, a následně na tento zjištěný skutkový stav aplikovat správnou právní normu, je činnost, u které se chybování vyloučit nedá. Nelze opomenout další důležitý faktor ovlivňující kvalitu rozhodování, kterým je současný stav přetíženosti soudců v justici. Tyto, ale i další skutečnosti mohou způsobit, že buď samo rozhodnutí bude trpět vadami a nebo, že vadami bude trpět řízení samotnému vydání rozhodnutí předcházející. Samozřejmě, že chyby těmito faktory omlouvat nelze. Rozhodnutí však žádnou z uvedených vad trpět nemusí, ale účastníci řízení ho mohou považovat za nesprávné prostě proto, že vyznělo v jejich neprospěch a jsou přesvědčeni, že jim byla způsobena újma. Ján Bavorský v této souvislosti rozděluje soudní rozhodnutí do dvou skupin. Do první skupiny zařazuje rozhodnutí nesprávná z objektivního hlediska (která nejsou shodná s objektivní – materiální pravdou) a do druhé skupiny řadí rozhodnutí, která jsou nesprávná ze subjektivního hlediska účastníků řízení.²

Smyslem opravných prostředků tedy je, umožnit zákonným způsobem se domáhat přezkoumání správnosti soudního rozhodnutí. Nesprávné rozhodnutí působí nepřesvědčivě a rušivě. Přezkoumání správnosti soudního rozhodnutí je v zájmu jak jednotlivců, tak i v zájmu veřejném, protože cílem soudního řízení je rozhodnutí věcně správné a spravedlivé.³

Opravné prostředky v civilním řízení jsou procesní úkony, kterými se může účastník domáhat přezkoumání soudního rozhodnutí. Opravné prostředky tvoří v rámci soudní soustavy vnitřní kontrolní systém, který umožňuje napadnout a přezkoumat nepravomocná prvostupňová rozhodnutí a ve výjimečných případech přezkoumat i rozhodnutí soudu již pravomocná. Zde se dostáváme k dělení opravných prostředků na řádné a mimořádné. Použití konkrétního opravného prostředku bude tedy záviset na skutečnosti, zda se soudní rozhodnutí, které je napadeno, nachází v právní moci. Aby právní moc rozhodnutí nastala, musí být splněny dvě skutečnosti. Jednak řádné doručení rozhodnutí a dále nemožnost napadnout rozhodnutí odvoláním.

---

² Bavorský, J.: Odvolanie v občianskom súdnom konaní, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava, 1966, str. 11

³ Winterová, A.: Civilní právo procesní, 3. vydání, Praha, Linde, 2004, str. 459

Pokud obě skutečnosti nastanou, stane se rozhodnutí pravomocným a nelze již proti němu podat řádný opravný prostředek. V zákonem stanovených případech je však možné podat proti pravomocným rozhodnutím mimořádné opravné prostředky. Mimořádnými opravnými prostředky podle občanského soudního řádu jsou žaloba na obnovu řízení, žaloba pro zmatečnost a dovolání.

Podle platné právní úpravy je v občanském soudním řízení jediným řádným opravným prostředkem odvolání. Při splnění zákonem stanovených podmínek odkládá podané odvolání ex lege právní moc rozhodnutí do doby, než je o odvolání pravomocně rozhodnuto odvolacím soudem. Zde se uplatňuje zásada tzv. suspenzivního neboli odkladného účinku odvolání. Zároveň s odkladem právní moci bude zpravidla odložena i vykonatelnost rozhodnutí napadeného odvoláním. Vykonatelnost se odkládá, jestliže je rozhodnutí vykonatelné až po právní moci, resp. současně s právní mocí rozsudku.⁴

Kromě suspenzivního účinku způsobuje řádně podané odvolání ještě účinek devolutivní, kdy se rozhodnutí o opravném prostředku přesouvá na odvolací soud. Jde o určitou záruku větší správnosti a autority budoucího rozhodnutí, neboť u odvolacího soudu působí senáty složené ze soudců s nepochybně delší rozhodovací praxí a tedy i většími odbornými znalostmi a zkušenostmi. Výjimku z devolutivního účinku odvolání představuje institut autoremedury, která znamená nápravu vlastního rozhodnutí ve prospěch odvolatele. Autoremedura je připuštěna, jen jsou-li splněny všechny zákonem stanovené předpoklady. Účinkům, které podané odvolání vyvolává, se budu blíže věnovat v kapitole třetí.

---

⁴ Hendrych, D. a kol.; Právní slovník, 2. vydání, Praha, C. H. Beck, 2003, str. 1006

KAPITOLA DRUHÁ

Novelizace občanského soudního řádu provedená zákonem č. 30/2000 Sb.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, (dále jen zkráceně „o.s.ř.“), je jednotným civilním procesním předpisem kodexového typu. Upravuje vlastní postup soudů a účastníků při projednávání a rozhodování věcí patřících do civilní pravomoci soudů a zároveň i postavení soudů a účastníků v tomto řízení. Nabyl účinnosti 1. 4. 1964 a do roku 1989 byl celkem pětkrát novelizován. Šlo o novely, které byly poplatné tehdejšímu socialistickému zřízení a z hlediska současného pohledu tedy nevýznamné. Po roce 1989 však došlo k celé řadě novel, z nichž některé je možno označit za doprovodné, jiné za zásadní. Jejich společným záměrem bylo postupné odstraňování ideových kořenů a přibližování moderní právní úpravě, což bylo v novém politickém a hospodářském systému nezbytné. Dle mého názoru základní, zásadní a zároveň nejdůležitější změny o.s.ř přinesly novelizace provedené zákonem č. 30/2000 Sb. a zákonem č. 59/2005 Sb. Je jim společné to, že do našeho právního řádu zavádějí instituty a ustanovení nové, praxí nevyzkoušené, které spojují s očekáváním kladného působení na civilním řízení a jejich začlenění do budoucí kodifikace. Oběma zde uvedeným zákonům (dále jen „novely“) bude pro jejich důležitost věnován v diplomové práci dostatečný prostor.

Než se začnu věnovat rozboru prve zmíněné novely, neuškodí pro úplnost zmínit některé předcházející novelizace občanského soudního řádu, ne tak významné, přece však přinášející důležité změny do civilního procesu. Novelizace provedená zákonem č. 519/1991 Sb. vrátila do civilní pravomoci soudu věci obchodní. Došlo k znovuzavedení správního soudnictví a správní rozhodnutí začala podléhat soudnímu přezkumu. Zrušil také stížnost pro porušení zákona a jako nový mimořádný opravný prostředek zavedl dovolání. Dědické řízení bylo do pravomoci soudu vráceno zákonem č. 263/1992 Sb., který také zrušil ustanovení o odvolání proti rozhodnutí státního notářství. Významně do odvolacího řízení zasáhla novelizace provedená zákonem č. 171/1993 Sb., která odstranila ze sporného řízení zásadu materiální pravdy (soud již tedy nerozhoduje na základě skutečného stavu věci, ale na základě zjištěného skutkového stavu věci) a zavedla do civilního procesu rozsudek pro uznání a rozsudek pro zmeškání.

2.1. Novelizace o.s.ř provedená zákonem č. 30/2000 Sb.

Novelizací občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 30/2000 Sb., (dále jen „novela“) bylo velmi zásadně zasáháno do úpravy civilního procesu, především pak do úpravy opravných prostředků a vůbec samotného odvolání. První podoba novely byla známá koncem roku 1998. 16. června 1999 byl vládní návrh předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu České Republiky. Ta ji na své schůzi schválila 9. prosince 1999 a dne 17. ledna 2000 byl návrh schválen i Senátem. Zákonodárny proces byl dovršen podpisem prezidenta republiky 23. února 2000. Text novely byl 23. února 2000 vyhlášen ve Sbírce zákonů a nabyt tak platnosti. Dne 1. ledna 2001 nabyla novela účinnosti.⁵

Důvodová zpráva k této novele uvádí, že jedním z cílů osnovy je jednak připravit půdu pro rekonstrukci civilního procesu, jednak prověřit praxí procesní instituty osnovou navrhované a k rekonstrukci civilního procesu pak přistoupit se znalostí praktických poznatků, které přinese. Důsledkem provedených změn mělo být celkové urychlení projednávání věcí ve sporném řízení. Odstranění průtahů v řízení změnou či doplněním různých ustanovení, konkrétně v úpravě odvolání, je na mnoha místech zmíněno v samotné důvodové zprávě.

Nyní ke konkrétním změnám, které novela vnáší do právní úpravy odvolání. Jak jsem již zmínil v úvodu této kapitoly, novela občanského soudního řádu zasáhla velice podstatně jak do úpravy civilního procesu, tak v jeho rámci do právní úpravy odvolání. Vždyť z ustanovení upravujících problematiku odvolání, tedy § 201 až 226 o.s.ř, zůstalo novelou nedotčeno pouze pět paragrafů. Ostatní byly změněny, doplněny a přibyla zde ustanovení nová.

Před účinností této novely do 31. 12. 2000 bylo odvolací řízení založeno na systému úplné apelace, bylo tedy možno v odvolání uvádět nové skutečnosti a důkazy. Nejpodstatnější změnou zavedenou touto novelou bezesporu je systém neúplné apelace pro přezkum rozhodnutí ve věci samé ve sporném řízení. Úplná apelace zůstala zachována pro rozhodnutí ve věci samé, která soud vydal v nesporném řízení, pro usnesení soudu prvního stupně, která mají jen procesní povahu, a pro usnesení vydaná v řízení o výkon rozhodnutí.

---

⁵ Macková, A.: Opravné prostředky po novele občanského soudního řádu provedené zákonem č. 30/2000 Sb., Bulletin Advokacie, 2000, číslo 8, str. 24

Pro přezkoumávání rozhodnutí ve věci samé vydaná soudem prvního stupně ve sporném řízení je od 1.1.2001 zaveden systém neúplné apelace. Tento systém klade nové nároky a požadavky jak na účastníky řízení, tak na samotné odvolací soudy. Systému neúplné apelace, změnám které přináší pro účastníky a soudy se budu věnovat v samostatné podkapitole. Zavedení systému neúplné apelace do právní úpravy odvolacího řízení je nejdůležitější, ne však jedinou změnou, kterou novela přináší. Pokusím se zde uvést výčet změn, provedených novelou, které se přímo či nepřímo dotýkají odvolání. Jedná se o:

- princip neúplné apelace,
- nové důvody možnosti přezkoumávání rozsudků pro zmeškání a rozsudků pro uznání,
- zařazení dalších usnesení, proti nimž není odvolání přípustné, konkrétně jde o usnesení, jímž byl zamítnut návrh na přerušování řízení podle § 109 o.s.ř. nebo podle § 110 o.s.ř., jímž byl žalovaný vyzván, aby se ve věci písemně vyjádřil za podmínek stanovených v § 114b o.s.ř., a usnesení, jímž bylo opraveno rozhodnutí, netýká-li se oprava výroku rozhodnutí,
- zavedení nepřipustnosti odvolání v tzv. bagatelních věcech, tedy nepřipustnosti odvolání proti rozsudku, jímž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění, nepřevyšujícím 2000 Kč, přitom se nepřihlíží k příslušenství pohledávky,
- výslovné určení, za jakých podmínek mohou podat odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně vedlejší účastník a státní zastupitelství,
- zpřesňují se podmínky, za kterých se odvolání podává, odvolací lhůta proti opravnému usnesení týkajícímu se výroku rozhodnutí, běží až ode dne jeho právní moci,
- v případě nedostatků v poučení účastníků soudem o předpokladech odvolání byla zavedena tříměsíční odvolací lhůta,

- nově je dáno oprávnění soudu prvního stupně, rozhodnout o odmítnutí opožděného odvolání, čímž se odstraní průtahy, ke kterým docházelo při odmítání opožděně podaných odvolání odvolacím soudem,
- rozšiřují se případy autoremedury o usnesení o odmítnutí žaloby, popřípadě jiného návrhu na zahájení řízení, a o usnesení o odmítnutí odvolání, kdy dojde k urychlení řízení, neboť o odvolání bude moci rozhodnout sám soud prvního stupně,
- dochází ke změně v úpravě případů, kdy je možno rozhodnout o odvolání bez nařízení jednání (zejména jde o odvolání, které je podáno jen z důvodu nesprávného právního posouzení věci a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popřípadě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí),
- dochází ke změně v úpravě rozhodování apelačního soudu, ten je oprávněn rozhodnout o potvrzení, změně či zrušení napadeného rozhodnutí, o odmítnutí odvolání a o zastavení řízení,
- odvolací soud může v případě, že zruší rozhodnutí pro nedodržení závazného právního názoru nebo proto, že v řízení došlo k závažným vadám, nařídit, aby v dalším řízení věc projednal a rozhodl jiný soud nebo senát,
- v případě zpětvzetí žaloby (návrhu na zahájení řízení) během odvolacího řízení odvolací soud nově zruší rozhodnutí soudu první instance zcela nebo v rozsahu zpětvzetí a řízení zastaví.

2.2 Princip neúplné apelace a koncentrace řízení

Neúplná apelace je jedním z prvků koncentrace zavedený do civilního soudního řízení touto novelou. Obecně z hlediska uspořádání a postupu v řízení rozlišujeme dva protichůdné principy:

- princip koncentrační (legálního pořádku), který znamená, že řízení se rozpadá do určitých stádií, v nichž je nutno provést vždy ty úkony, pro něž je procesní stádium určeno, a to pod sankcí prekluze.⁶

- princip jednotnosti řízení (arbitrárního pořádku), který znamená, že řízení tvoří od jeho zahájení až do vydání rozhodnutí jeden celek, v němž není závazně stanoven sled či postup procesních úkonů.⁷

Druhý zmíněný princip se uplatňuje i v našem civilním procesu. Výše zmíněnou novelou však do něj byly vneseny některé prvky koncentrace řízení, především neúplná apelace, která je nejdůležitější změnou. Před účinností novely, tedy do 31.12.2000, bylo odvolání vybudováno na principu apelace úplné, který ve své podstatě znamená, že účastníci nejsou omezeni stádiem procesu pro uvádění nových skutečností a důkazů, které tedy mohou libovolně uplatňovat v odvolacím řízení. Důvodem, proč byl tento princip novelou opuštěn, je především skutečnost, že účastníky nově uplatňované skutečnosti a důkazy v odvolacím řízení, především z důvodu taktizování s cílem oddálit soudní rozhodnutí, vedly ve svém důsledku k neúměrnému protahování sporů.

S účinností od 1.1.2001 byl tedy do civilního procesu zaveden princip neúplné apelace a apelace úplná zůstala zachována pouze ve vztahu k rozhodnutím ve věci samé, která soud prvního stupně vydal v nesporném řízení, k usnesením soudu prvního stupně, která mají jen procesní povahu, a k usnesením vydaným v řízení o výkon rozhodnutí. Rozhodnutí ve věci samé vydané soudem prvního stupně ve sporném řízení se nadále přezkoumávají podle pravidel neúplné apelace. Princip, či systém neúplné apelace můžeme charakterizovat tak, že v odvolání nesmí odvolatel namítat skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, s výjimkou v zákoně stanovených důvodů.

---

⁶ Winterová, A.: Civilní právo procesní, 2. vydání, Praha, Linde, 2002, str. 85

⁷ tamtéž jako bod 6

V systému neúplné apelace odvolací soud nadále zůstává soudem apelačním. Apelačním je podle tradičních náhledů teorie procesního práva ten odvolací soud, který není vázán skutkovými zjištěními soudu prvního stupně a jeho skutkovými závěry, a je proto vybaven oprávněním provádět dokazování i ve stádiu odvolacího řízení.⁸ Na rozdíl od systému úplné apelace však nesmí přihlížet k novým skutečnostem a k novým důkazům. Co se myslí oněmi novými skutečnostmi a novými důkazy? Nová skutečnost je taková, která nebyla uvedena účastníkem řízení, popřípadě vedlejším účastníkem, nebo jinak nevyšla v průběhu řízení u soudu prvního stupně najevo. Podle JUDr. Drápala je v tomto směru měřítkem porovnání obsahu spisu soudu prvního stupně s údaji obsaženými v odvolání. Uvádí-li odvolatel v odvolání takové skutečnosti či tvrzení o nich, které v průběhu řízení před soudem prvního stupně již byly tvrzeny, či jinak vyšly najevo, pak neuplatňuje „nové skutečnosti“.⁹

Obdobně nepůjde o nový důkaz v případě, byl-li důkaz před soudem prvního stupně navržen, nebo provedl-li soud prvního stupně důkaz, který nebyl účastníky navržen, neboť potřeba jeho provedení ke zjištění skutkového stavu věci vyšla v řízení najevo.

Nové skutečnosti a nové důkazy se označují též jako novoty. Novotou je tvrzení (důkaz), které nebylo před soudem prvního stupně naznačeno, případně bylo naznačeno zcela nekonkrétně a neurčitě. Uplatňování novot je v systému neúplné apelace až na stanovené výjimky zakázáno.

Systém neúplné apelace klade vyšší nároky a požadavky na účastníky řízení, jelikož je „donucuje“ k tomu, být řádně připraveni na spor a označit všechny potřebné skutečnosti a důkazy již před soudem prvního stupně. Nesou tedy závažněji vlastní odpovědnost za svůj spor a neplnění si svých procesních povinností může v krajním případě vést až ke ztrátě sporu. V důsledku principu neúplné apelace vede k urychlení projednávání sporů, neboť zabraňuje účelovému jednání účastníka s úmyslem oddálit konečné rozhodnutí. Dochází k posílení důležité právní zásady, podle které mají účastníci řízení právo, aby jejich věc byla rozhodnuta v přiměřené době bez zbytečných průtahů.¹⁰

---

⁸ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, str. 921

⁹ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 8

¹⁰ viz. Listina základních práv a svobod, čl.38 (8), Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod čl.6 (1)

Systém neúplné apelace klade rovněž nové nároky na odvolací soudy, protože mimo jiné vyžaduje, aby odvolací soudy důsledně rozlišovaly mezi skutkovými zjištěními a závěry o skutkovém stavu věci na straně jedné a právním posouzením věci na straně druhé a aby v rámci skutkových zjištění, závěrů o skutkovém stavu a při dokazování náležitě zkoumaly co bylo uplatněno již v řízení před soudem prvního stupně a jaké skutečnosti a důkazy jsou v odvolacím řízení nové.¹¹

Jak již bylo řečeno, neúplná apelace není jediný prvek koncentrace řízení zavedený novelou. Nově je zaváděna jak koncentrace zákonná, tak koncentrace soudcovská.

1. Koncentrace zákonná:

- ve sporech taxativně vyjmenovaných v § 118b o.s.ř, a ve věcech žalob podle části páté o.s.ř je nutno rozhodné skutečnosti o věci samé uvádět a důkazy k jejich prokázání označit nejpozději do skončení prvního jednání, které se ve věci konalo,
- v ostatních řízeních, která nejsou kryta povinností podle § 118b o.s.ř, je stanovena koncentrace v méně přísné podobě. Skutečnosti je možno uvádět a důkazy navrhopvat pouze v první instanci, a to do vyhlášení rozhodnutí soudem první instance.

2. Koncentrace soudcovská:

- v ustanovení § 114b o.s.ř je předsedovi senátu dána možnost, aby žalovanému uložil usnesením, proti němuž není odvolání přípustné, aby se ve věci písemně vyjádřil,
- v ustanovení § 118c o.s.ř je soudu dána možnost nařídit koncentraci, dochází-li v projednání věci k průtahům vinou některého účastníka.

---

¹¹ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 1

KAPITOLA TŘETÍ

Obecně o právní úpravě odvolání v občanském soudním řízení

V této kapitole se budu zabývat institutem odvolání obecně z hlediska platné právní úpravy. Podrobně budou rozebrány otázky, týkající se přípustnosti odvolání, dispoziční úkony účastníků ve vztahu k odvolání, podání odvolání včetně jeho obsahových náležitostí a účinků podaného odvolání. Samostatná kapitola pak bude věnována řízení a rozhodování o odvolání, a to z důvodu významných změn, které byly do této oblasti vneseny novelou občanského soudního řádu, provedenou zákonem č. 59/2005 Sb.

Odvolání je jediným řádným opravným prostředkem. Tato skutečnost z něj činí opravný prostředek nejrozšířenější a tedy účastníky řízení nejvyužívanější. Podání odvolání je dispozičním úkonem účastníka řízení, kterým se domáhá přezkoumání rozhodnutí soudu prvního stupně, a kterým iniciuje zahájení opravného řízení. V tomto smyslu je tedy odvolání jedním z prvků či záruk spravedlivého procesu.

Odvolání je opravný prostředek univerzální, jelikož jej lze podat proti rozsudkům, usnesením i výrokům platebních rozkazů o náhradě nákladů řízení, pokud to zákon výslovně nevylučuje. Odvoláním lze napadnout pouze rozhodnutí soudu, vydaná v řízení v prvním stupni. Soudem prvního stupně je obecně soud okresní. Ve věcech vyjmenovaných v § 9 odst.2 a 3 o.s.ř a v případě uvedeném v § 9a o.s.ř koná řízení v prvním stupni soud krajský, stejně jako v případě žaloby proti rozhodnutí katastrálního úřadu podle části páté o.s.ř.

3.1. Přípustnost odvolání

Úspěšné uplatnění odvolání je vázáno na splnění zákonem stanovených předpokladů. Jde o souhrn podmínek, které musí být splněny, aby se soud podaným odvoláním vůbec zabýval a přezkoumal odvoláním napadené rozhodnutí. Důvodem existence těchto podmínek přípustnosti odvolání je zabránit účelovému a „bezhlavému“ podávání odvolání, které by vedlo k zbytečnému prodlužování sporů na straně jedné a k zahlcení soudů bezbřehým projednáváním a vyřizováním podaných odvolání na straně druhé.

Rozlišujeme objektivní podmínky přípustnosti odvolání, které se váží k samotnému rozhodnutí, tedy k vlastnostem, které musí rozhodnutí splňovat a subjektivní podmínky přípustnosti odvolání, které se váží k osobě odvolatele a stanoví, kdo je oprávněn odvolání podat.

Objektivními podmínkami přípustnosti odvolání jsou:

- existence nepravomocného rozhodnutí soudu prvního stupně,
- přípustnost odvolání,
- dodržení lhůty.

Subjektivní podmínkou přípustnosti odvolání je:

- subjekt oprávněný k podání odvolání, neboli splnění procesní legitimace

Aby mohlo být napadené rozhodnutí přezkoumáno odvolacím soudem, musí být splněny subjektivní i objektivní podmínky kumulativně. V případě, že některá z těchto podmínek nenastane, dojde k odmítnutí odvolání.

3.1.1 Objektivní podmínky přípustnosti odvolání

1. Existence nepravomocného rozhodnutí soudu prvního stupně.

Jedna z podmínek, aby bylo rozhodnutí způsobilým předmětem odvolání je, že musí být vydáno soudem prvního stupně. K řízení v prvním stupni jsou příslušné okresní soudy, nestanoví-li zákon jinak. V § 9 odst. 2 a 3 o.s.ř jsou vyjmenovány věci, ve kterých je příslušným soudem prvního stupně krajský soud. Jde o otázku věcné příslušnosti soudu v civilních věcech. V případě okresního soudu jde o věcnou příslušnost obecnou a v případě krajského soudu o věcnou příslušnost zvláštní. Pravidlem tedy je, že v prvním stupni rozhodují soudy okresní. Rozhodování krajských soudů v prvním stupni je výjimka z pravidla a rozhodování nelze rozšiřovat na další věci. Jde o výčet taxativní. Z výše uvedeného vyplývá, že odvoláním nelze napadnout rozhodnutí krajského soudu jako soudu odvolacího, a to ani ta rozhodnutí, která krajský soud vydává jako soud nadřízený případně společně nadřízený. Taktéž nelze odvoláním napadnout rozhodnutí vrchního soudu, jelikož ten nikdy nerozhoduje

jako soud prvního stupně a vyloučena jsou i rozhodnutí Nejvyššího soudu. Platí tedy, že rozhodnutí odvolacího soudu odvoláním napadnout nelze. Platí to i pro ta rozhodnutí, která odvolací soud vydává přímo v odvolacím řízení, aniž by při tom přezkoumával rozhodnutí soudu prvního stupně.¹² V zákoně je stanoveno, že o odvoláních proti rozhodnutím okresních soudů rozhodují krajské soudy a o odvoláních proti rozhodnutím krajských soudů jako soudů prvního stupně rozhoduje vrchní soud.¹³ Odvolání, které směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné, odvolací soud odmítne (§ 218 písm. c/ o.s.ř).

Rozhodnutí, které má být způsobilým předmětem odvolání, musí být nejenom rozhodnutím soudu prvního stupně, ale zároveň i rozhodnutím nepravomocným. Právní moc je vlastnost rozhodnutí, která je vázána na marné uplynutí odvolací lhůty. Teorie rozlišuje dvě stránky právní moci, a to formální stránku právní moci, kdy pravomocné rozhodnutí je rozhodnutím konečným, tzn. nelze jej již napadnout řádným opravným prostředkem a materiální stránku právní moci, která představuje závaznost a nezměnitelnost pravomocného rozhodnutí. Formální i materiální stránka právní moc nastává u rozhodnutí vždy současně. Význam právní moci spočívá především v nastolení právní jistoty do vztahů, ohledně kterých se řízení vede. S ohledem na vztah mezi doručením rozhodnutí a lhůtou k podání odvolání rozlišujeme právní moc relativní a právní moc absolutní. Relativní právní moc znamená, že rozhodnutí je pravomocné pouze vůči tomu účastníku, kterému lhůta k podání již uplynula. Absolutně pravomocné je rozhodnutí, u kterého již lhůta pro podání odvolání uplynula všem účastníkům.¹⁴ Je tedy pro účastníka nezbytné podat odvolání v odvolací době, jelikož po jejím marném uplynutí nabude rozhodnutí právní moci a použití řádného opravného prostředku bude vyloučeno. Opožděně podané odvolání bude předsedou senátu soudu prvního stupně usnesením odmítnuto (§ 208 o.s.ř), a pokud tak předseda senátu soudu prvního stupně neučinil, ačkoli měl, rozhodne o odmítnutí odvolání pro opožděnost odvolací soud (§ 218a o.s.ř).

---

¹² Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, str. 895

¹³ srovnej § 10 odst. 1,2 z.č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁴ Winterová, A.: Civilní právo procesní, 3. vydání, Praha, Linde, 2004, str. 465

2. Přípustnost odvolání

Občanský soudní řád stanoví, že odvoláním lze napadnout rozhodnutí okresního soudu nebo rozhodnutí krajského soudu vydané v řízení v prvním stupni. Jedním dechem však dodává „pokud to zákon nevyklučuje“¹⁵. V následujícím paragrafu jsou pak vyjmenovány případy, kdy je podání odvolání vyloučeno. Z § 202 o.s.ř vyčteme, že odvolání není přípustné proti některým usnesením, proti určitým rozsudkům a dále je odvolání nepřipustné jen proti důvodům rozhodnutí.

Nepřípustnost odvolání proti usnesení

V odstavci prvním, § 202 o.s.ř jsou vypočtena usnesení, proti kterým je odvolání nepřipustné. Až na dvě výjimky se jedná o usnesení procesní povahy a o.s.ř je nepovažuje za tolik významná, aby proti nim odvolání připustil. Nepřípustnost odvolání proti některým usnesením je občanským soudním řádem stanovena i v některých jiných jeho ustanoveních.¹⁶

§ 202 (1) o.s.ř vypočítává tyto usnesení, proti kterým se odvolání nepřipouští. Jde o usnesení:

a) jímž se upravuje vedení řízení – jde o usnesení, která nemají vliv na rozhodnutí ve věci samé. Patří k nim např. usnesení o prominutí pořádkové pokuty (§ 53 odst.2 o.s.ř), usnesení o přiznání osvobození od soudních poplatků (§ 138 odst.1 o.s.ř), usnesení o prodloužení lhůty (§ 55 o.s.ř), atd.

b) jímž byl k řízení přibrán další účastník (§ 94 odst.3 o.s.ř) – jde o usnesení, které se vydává v nesporném řízení, a kterým je do řízení přibrán účastník, který se řízení neúčastní, ačkoliv má být o jeho právech a povinnostech v řízení jednáno. Naproti tomu rozhodnutí soudu o ukončení účasti v řízení toho, o jehož právech a povinnostech se v řízení nejedná (§ 94 odst.4 o.s.ř), odvoláním napadnout lze.

c) jímž bylo zahájeno řízení bez návrhu – řízení, která mohou být zahájena i bez návrhu jsou uvedena v § 81 odst.1 o.s.ř . O.s.ř dále umožňuje zahájit řízení i bez návrhu i v jiných případech, např. ve věcech obchodního rejstříku (§ 200 odst. 2),

---

¹⁵ srovnej § 201, zákona č. 99/1963 Sb, občanský soudní řád

¹⁶ srovnej např. § 17,17a, §200i (3), §200u (3), § 200x (5), § 336c (5), §336f (3), § 338j (2), § 338k (5), § 338l (1), § 338p (5), § 338s (3), § 338w (2), § 338x (3) o.s.ř

nebo v řízení o některých otázkách obchodních společností a družstev (§ 200e o.s.ř), kde je možno řízení zahájit bez návrhu, pokud zákon nestanoví, že se řízení zahajuje jen na návrh.

d) jímž byl účastník vyzván, aby neúplné, nesrozumitelné nebo neurčité podání doplnil nebo opravil (§ 43 odst. 1 o.s.ř) – je třeba poznamenat, že odvolání je přípustné proti usnesení, kterým soud odmítne podání, jež přes výzvu nebylo zbaveno své vadnosti či neúplnosti (§ 43 odst. 2 o.s.ř)

e) jímž bylo prominuto zmeškání lhůty – naopak proti usnesení, kterým soud zamítl návrh na prominutí zmeškání lhůty, je odvolání přípustné.

f) jímž byla nebo nebyla připuštěna změna návrhu – soud může rozhodnout o připuštění či odmítnutí změny návrhu s ohledem na hospodárnost řízení

g) jímž bylo rozhodnuto o svědečném nebo o nárocích podle § 139 odst. 3 o.s.ř – osoba, které soud uložil při dokazování nějakou povinnost, zejména aby předložila listinu, má tatáž práva jako svědek. Půjde stejně jako na straně svědků o náhradu nákladů, spojených s plněním povinností před soudem. Nepůjde však o tak vysoké částky, které by opravňovaly k podání odvolání ohledně nich.

h) jímž byl schválen smír – zde nejde o usnesení procesní povahy, přípustná je žaloba o zrušení usnesení o schválení smíru, jestliže je smír v rozporu s normami hmotného práva kogentní povahy.¹⁷ Odvolání je však přípustné proti usnesení soudu, kterým soud návrh na schválení smíru zamítl.

i) jímž byl zamítnut návrh na přerušování řízení podle § 109 o.s.ř nebo podle § 110 o.s.ř – jde o usnesení procesní povahy, které soud vydává v průběhu řízení. Účelem tohoto ustanovení je zabránit účelovému oddalování rozhodnutí ve věci.

---

¹⁷ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, str. 900

Odvolání je však možné podat proti usnesení, jímž soud prvního stupně řízení (na návrh nebo bez návrhu) přerušil.

j) jímž byl žalovaný vyzván, aby se ve věci písemně vyjádřil (§ 114b o.s.ř) – povinnost žalovaného písemně se vyjádřit, pokud je k tomu soudem vyzván, je prvkem koncentrace řízení.

k) jímž bylo opraveno rozhodnutí, netýká-li se oprava výroku rozhodnutí – opravy rozhodnutí, jak je má toto ustanovení na mysli, budou spočívat především v nápravě administrativních chyb. Tyto chyby nezasahují do práv a povinností účastníků řízení takovým způsobem, aby byla dána možnost podat proti takto chybnému usnesení odvolání.

Nepřípustnost odvolání proti rozsudku

V § 202 odst. 2 o.s.ř je stanovena nepřipustnost odvolání proti rozsudku, jímž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 2000 Kč. Toto ustanovení bylo do občanského soudního řádu zavedeno zákonem č. 30/2000 Sb., který tak vyloučil odvolání v tzv. bagatelních věcech. Při určení výše plnění se nepřihlíží k příslušenství pohledávky. Příslušenstvím pohledávky budou úroky, úroky z prodlení, poplatky z prodlení, náklady spojené s uplatněním pohledávky včetně nákladů řízení. To, že se k příslušenství pohledávky nepřihlíží, znamená, že výše příslušenství nemá na vymezení přípustnosti odvolání vliv, i kdyby spolu s pohledávkou hranici 2000 Kč přesahovalo. Pro posouzení přípustnosti odvolání je rozhodná výše plnění v době rozhodování soudu prvního stupně, tedy částka, kterou žalobce požadoval zaplatit v době, kdy soud prvního stupně vyhlásil svůj rozsudek.¹⁸ Ustanovení § 202 odst. 2 o.s.ř se nevztahuje na rozhodnutí soudu prvního stupně o nepeněžitém plnění. V takovém případě přípustnost podání odvolání vyloučena není, i kdyby výše nepeněžitého plnění hodnoty 2000 Kč nedosahovala.

Z tohoto ustanovení rovněž vyplývá, že není-li odvolání přípustné, protože soud prvního stupně rozhodl o peněžitém plnění nepřevyšujícím 2000 Kč, není přípustné ani proti vedlejším

---

¹⁸ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 2

výrokům obsaženým v rozsudku soudu prvního stupně (např. proti výroku o příslušenství pohledávky, výroku o lhůtě k plnění)¹⁹

Nepřípustnost odvolání jen proti důvodům rozhodnutí

Odvolání musí vždy směřovat proti výroku rozhodnutí, protože jedině výrok rozhodnutí je schopen vyvolat právní účinky, které o.s.ř. spojuje s právní mocí a vykonatelností rozhodnutí. Odpověď na otázku, zda podání účastníka je nepřijatelné odvolání do důvodů rozhodnutí, je vždy výsledkem posouzení obsahu podání.²⁰

3. Dodržení lhůty

Pro podání odvolání je stanovena patnáctidenní odvolací lhůta. Je tedy třeba podat odvolání v této době, jinak bude předsedou senátu soudu prvního stupně odmítnuto jako opožděné. V některých případech je odvolací doba delší než patnáctidenní a odvolání podané po této patnáctidenní lhůtě se považuje za včas podané. Pro počátek běhu odvolací lhůty je podstatný den doručení písemného vyhotovení rozhodnutí soudu prvního stupně. Písemné vyhotovení rozhodnutí soudu prvního stupně musí obsahovat poučení o odvolání (§ 157 odst.1 a § 169 odst. 1 o.s.ř.). Poučením o odvolání se rozumí poučení o tom, zdali je proti rozhodnutí odvolání přípustné, poučení o odvolací lhůtě a poučení o místě, kam se odvolání podává. V případě, že soud v poučení chybně uvede odvolací lhůtu delší než patnáctidenní, trvá odvolací lhůta po dobu v písemném vyhotovení rozhodnutí chybně uvedenou. Dále, jestliže písemné vyhotovení rozhodnutí neobsahuje zákonem požadované poučení o odvolání, odvolací lhůtě nebo soudu, u něhož se odvolání podává, trvá odvolací lhůta tři měsíce. Tříměsíční odvolací lhůta platí i v případě, že písemné vyhotovení rozhodnutí obsahuje chybné poučení, že odvolání není přípustné. V některých zákonech může být stanovena délka odvolací lhůty odchylně od občanského soudního řádu (např. zákon č.328/1991 Sb.)

Zákon umožňuje prominutí zmeškání lhůty (§ 204 odst. 3 o.s.ř.), o kterém rozhoduje soud prvního stupně. Postupuje přitom podle § 58 o.s.ř. . Některá rozhodnutí však zákon z prominutí zmeškání lhůty k podání odvolání vylučuje. Prominutí zmeškání lhůty je tak vyloučeno u odvolání proti rozsudku, kterým bylo vysloveno, že se manželství rozvádí, že je

---

¹⁹ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 2

²⁰ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, str. 902

neplatné, nebo že není. Zmeškání odvolací lhůty nelze rovněž prominout u odvolání proti usnesení, vydanému ve věci výkonu rozhodnutí (§ 254 odst. 2 o.s.ř.) a u odvolání proti usnesení, vydanému ve věci konkurzu a vyrovnání (§ 66b odst. 4 zákona č. 328/1991 Sb).

V případě marného uplynutí odvolací lhůty se rozhodnutí soudu stává pravomocným a nelze již proti němu podat řádný opravný prostředek. V úvahu by pak mohl přicházet některý z opravných prostředků mimořádných.

3.1.2. Subjektivní podmínky odvolání

Subjektivní podmínky odvolání jsou ty podmínky, které se váží k osobě odvolatele a vymezují okruh osob oprávněných k podání odvolání. Jinými slovy, jde o procesní legitimaci k podání odvolání. Subjekty oprávněné k podání odvolání můžeme rozdělit do několika skupin: účastníci řízení a osoby postavené jim naroveň, vedlejší účastníci, státní zastupitelství, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, jako organizační složka státu.

Účastníci řízení a osoby postavené jim naroveň

K podání odvolání je v první řadě oprávněn účastník řízení. Odvolání však může podat pouze za předpokladu, že mu nebylo soudem prvního stupně vyhověno v plném rozsahu, případně mu byla rozhodnutím způsobena jiná újma na jeho právech. Tato podmínka platí i pro další subjekty oprávněné k podání odvolání. V případě nedodržení této podmínky bude odvolání odvolacím soudem odmítnuto podle § 218 písm. b) o.s.ř. jako odvolání podané někým, kdo k němu není oprávněn.

Mezi osoby postavené naroveň účastníkům můžeme zařadit osoby, které se řízení účastní, neúčastní se však řízení celého. Těmito osobami jsou především znalci, svědci, tlumočníci, osoby jimž byla soudem uložena nějaká povinnost při dokazování a některé další osoby. Výše zmíněné osoby však mohou podat odvolání pouze proti těm rozhodnutím soudu prvního stupně, která se týkají jejich práv a povinností. Soudní praxe přiznává legitimaci k odvolání též osobám, kterým z rozhodnutí soudu prvního stupně vznikají práva a povinnosti, přestože se nestaly ve smyslu ustanovení § 90 a § 94 o.s.ř. účastníky ani části řízení (a ani se jimi neměly stát), a tedy se vůbec na řízení neměly účastnit.²¹

²¹ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 3

Půjde o případy, kdy soud jednal s někým, kdo se účastníkem řízení nestal, a jelikož bylo těmto osobám rozhodnutím soudu prvního stupně přiznáno právo či uložena povinnost, musí mít tyto osoby stejnou možnost bránit se takovému rozhodnutí jakou mají účastníci řízení.

Do pojednávané skupiny subjektů patří i situace, kdy účastník řízení ztratí způsobilost být účastníkem řízení v době, kdy bylo vydáno rozhodnutí a ještě mu nebylo doručeno, nebo mu doručeno bylo, ale odvolací lhůta ještě neuplynula. V těchto případech soud postupuje podle § 107 o.s.ř., tzn. podle povahy věci posoudí, zda lze v řízení pokračovat. Není-li možné v řízení ihned pokračovat, soud řízení přeruší. Neumožňuje-li povaha věci v řízení pokračovat, soud řízení zastaví a rozhodnutí zruší. V případě, že je pokračování v řízení možné, soud rozhodne, s kým bude pokračováno místo dosavadního účastníka. Tomuto procesnímu nástupci pak doručí své rozhodnutí, a ten je legitimován k podání odvolání proti němu.

O případ procesního nástupnictví jde také v případě podle § 107a o.s.ř., nastala-li skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde. Procesní nástupnictví však musí být žalobcem navrženo dříve, než soud o věci rozhodne. Poté, co soud prvního stupně vyhlásil (vydal) rozhodnutí ve věci samé, může žalobce navrhnout, aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení pouze tehdy, bylo-li již proti rozhodnutí soudu prvního stupně podáno odvolání. V případě, že sama skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, nastane až po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, musí být nejprve podáno proti tomuto rozhodnutí řádné a včasné odvolání a teprve poté (nebo současně) může žalobce navrhnout procesní nástupnictví.²²

Pro úplnost je třeba zmínit, že procesní legitimaci k odvolání bude mít i zákonný zástupce účastníka řízení v případech, kdy ten nemůže před soudem samostatně jednat. Procesní legitimaci bude mít samozřejmě i účastníkem zvolený zástupce na základě udělené procesní plné moci, nebo plné moci k určitým úkonům, pokud bude u druhé zmíněné plné moci odvolání mezi úkony, k nimž je zástupce oprávněn, uvedeno.

---

²² Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 3

Vedlejší účastník

Subjektivní procesní legitimaci k odvolání zákon přiznává i vedlejšímu účastníku v případě, že do řízení vstoupil dříve, než soud prvního stupně vydal (vyhlásil) rozhodnutí. V takovémto případě mu bude soudem prvního stupně rozhodnutí doručeno a má možnost podat proti němu odvolání v zákonem stanovené lhůtě. Pokud vedlejší účastník vstoupil do řízení po vydání rozhodnutí soudem prvního stupně, je oprávněn podat odvolání za předpokladu, že do řízení vstoupil nejpozději do patnácti dnů od doručení rozhodnutí účastníku, kterého v řízení podporuje. Z poslední věty vyplývá, že smyslem vedlejšího účastenství je podpora a pomoc v řízení účastníku řízení. Proto je podání odvolání vedleším účastníkem vyloučeno v případech, kdy účastník řízení s takovýmto podáním nesouhlasí, nebo se sám práva odvolání vzdal. Není tedy možné, aby vedlejší účastník podal odvolání proti vůli účastníka řízení, jehož podporuje.

Státní zastupitelství

K podání odvolání je jako zvláštní subjekt ve věcech uvedených v § 35 odst.1 o.s.ř oprávněno i státní zastupitelství. V tomto paragrafu jsou vymezeny věci, ve kterých je státní zastupitelství oprávněno vstoupit do již zahájeného civilního řízení. Zároveň musí do řízení vstoupit dříve, než uplyne lhůta k podání odvolání všem účastníkům řízení.²³ V případech, kdy dochází k zahájení řízení na návrh státního zastupitelství, se oprávnění státního zastupitelství k podání odvolání odvozuje od jeho postavení jakožto účastníka řízení (navrhovatele).

Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových

Zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových stanoví, ve kterých případech a za jakých podmínek může podat návrh na zahájení řízení nebo do řízení vstoupit Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále jen „Úřad“). Pokud Úřad do řízení vstoupí, je oprávněn ke všem úkonům, které může vykonat účastník řízení.²⁴ Za těchto podmínek je tedy oprávněn podat odvolání, jestliže do řízení vstoupil dříve, než uplynula lhůta k odvolání všem účastníkům řízení. Pokud dojde k zahájení řízení na návrh Úřadu, vyplývá jeho oprávnění podat odvolání z postavení navrhovatele (účastníka řízení).

²³ srovnej § 203 odst. 2, zákona č. 99/1963 Sb, občanský soudní řád

²⁴ srovnej § 35a, zákona č. 99/1963 Sb, občanský soudní řád

3.2. Podání odvolání a jeho obsahové náležitosti

Odvolání je procesní úkon, kterým účastník nebo jiná osoba legitimovaná k podání odvolání napadá rozhodnutí soudu prvního stupně. Ve své podstatě je odvolání podáním a jako takové musí splňovat jak obecné, tak zvláštní náležitosti stanovené zákonem. Odvolání je stejně jako jiné podání možno učinit písemně, ústně do protokolu, v elektronické podobě, telegraficky nebo telefaxem. V případě podání (v našem případě odvolání) učiněného telegraficky je třeba jej do tří dnů písemně doplnit a v případě podání učiněného telefaxem nebo elektronicky, je ho třeba ve stejné lhůtě doplnit předložením jeho originálu, případně písemným podáním stejného znění. Pokud tato podání nebudou ve stanovené lhůtě doplněna, soud k nim nebude přihlížet. Podle Ústavního soudu však v případě, kdy je podání učiněno elektronicky není třeba ho ve lhůtě tří dnů doplnit, jestliže je k němu připojen uznávaný elektronický podpis dle ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu (viz rozhodnutí US 319/05).

Obecné obsahové náležitosti podání stanoví o.s.ř v § 42 odst. 4 o.s.ř. Dle jeho znění má být z podání patrné, kterému soudu je určeno (odvolání se podává prostřednictvím soudu prvního stupně a je určeno příslušnému krajskému nebo vrchnímu soudu jako soudu odvolacímu), kdo je činí (kdo je odvolatel, případně kdo jménem odvolatele odvolání uplatňuje a z jakého titulu), které věci se týká a co sleduje. Odvolání musí být také podepsáno, datováno a předloženo s potřebným počtem stejnopisů. Nahrazení podpisu otiskem podpisového razítka je možné pouze u advokáta v případě, že zastupuje účastníka a byl-li jeho vzor uložen u soudu, kterému podání směřuje.

Vedle obecných náležitostí zákon požaduje pro odvolání i **obsahové náležitosti zvláštní**. Ustanovení § 205 odst. 1 o.s.ř stanoví, že v odvolání musí být vedle obecných náležitostí uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje (napadené rozhodnutí je třeba individualizovat, uvést, který soud rozhodnutí vydal, datum vydání či vyhlášení rozhodnutí, číslo jednacích případů spisovou značku), v jakém rozsahu se napadá (zda se odvoláním rozhodnutí napadá v celém rozsahu, nebo jen v některých výrocích), v čem je spatřována nesprávnost napadeného rozhodnutí (uvést odvolací důvod) a čeho se odvolatel domáhá (jestli změny rozhodnutí a v jakém rozsahu).

V případě, že je podáno odvolání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti, nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité, vyzve předseda senátu soudu prvního stupně

účastníka, aby bylo odvolání doplněno, nebo opraveno. K opravě nebo doplnění odvolání určí lhůtu a účastníka zároveň poučí, jak je třeba opravu či doplnění provést. Nebyly-li nedostatky přes výzvu soudu odstraněny a brání-li věcnému projednání odvolání, předseda senátu soudu prvního stupně předloží spis odvolacímu soudu a ten odvolání odmítne.²⁵ Nakonec ještě zmíním jedno dnes již běžné judikatorní rozhodnutí, podle kterého nelze odvolání odmítnout pro vady, na které soud odvolatele neupozornil nebo pro které mu nepodal konkrétní poučení o způsobu jejich odstranění.²⁶

3.3. Odvolací důvody

Odvolacím důvodem je v odvolání uvedená skutečnost, ve které je spatřována nesprávnost rozhodnutí soudu prvního stupně nebo nesprávnost v postupu soudu, předcházejícího vydání napadeného rozhodnutí. Způsobilé odvolací důvody vyjmenovává § 205 odst. 2 o.s.ř., sám však stanoví, že jde o odvolací důvody pro podání odvolání proti rozsudku nebo usnesení, kterým soud rozhoduje ve věci samé. Z uvedeného vyplývá, že pro odvolání proti rozhodnutím soudu pouze procesní povahy odvolací důvody stanoveny nejsou a odvolatel může odvolání zdůvodnit vším, v čem spatřuje nesprávnost rozhodnutí. Ustanovení o.s.ř. stanoví způsobilé odvolací důvody tak činí taxativně, což znamená, že jinými než ve zmíněném ustanovení vyjmenovanými důvody odvolání zdůvodnit nelze. Smyslem taxativního výčtu § 205 odst.2 o.s.ř. není restrikce odvolacích důvodů, ale spíše návod, jak mají být důvody odvolání vymezeny a posuzovány.²⁷

Způsobilými odvolacími důvody podle platné právní úpravy jsou:

- a) nebyly splněny podmínky řízení, rozhodoval věcně nepříslušný soud prvního stupně, rozhodnutí soudu prvního stupně vydal vyloučený soudce (přisedící) nebo soud prvního stupně byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát – pod tímto prvním písmenem je soustředěna skupina důvodů, pro které je společný nedostatek podmínek řízení v širším smyslu.

²⁵ srovnej § 43 ve spojení s § 209 a § 211 zákona č. 99/1963 Sb, občanský soudní řád

²⁶ R 47/2000

²⁷ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 6

b) soud prvního stupně nezjistil všechny rozhodné skutečnosti, protože nepřihlédl k odvolatelem tvrzeným skutečnostem, nebo označeným důkazům, ačkoliv k tomu nebyly splněny předpoklady podle § 118b nebo § 118c o.s.ř., popřípadě § 175 odst. 4 části první věty za středníkem o.s.ř. – v tomto ustanovení zmíněné paragrafy představují koncentraci řízení, což znamená, že rozhodné skutečnosti a důkazy lze uvádět pouze do zákonem stanovené doby a že k později uvedeným skutečnostem a důkazům soud nesmí až na stanovené výjimky přihlížet. V případě, že soud prvního stupně aplikoval ustanovení o koncentraci výše zmíněná chybně, a proto nepřihlédl k odvolatelovým tvrzením nebo důkazům, ačkoliv k nim správně přihlížet měl, je namíste použití tohoto odvolacího důvodu.

c) řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci – zde má zákon na mysli jiné vady řízení, než uvedené v § 205 odst. 2, písm a) a b) o.s.ř. Tyto vady postihují jak chybný postup soudu prvního stupně, tak i nesprávné posuzování procesních otázek v průběhu řízení, chybné poučování účastníků a další nedostatky v činnosti soudu prvního stupně. Způsobilým odvolacím důvodem nejsou samy o sobě, ale jen tehdy, jestliže mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.²⁸

d) soud prvního stupně neúplně zjistil skutkový stav věci, neboť neprovedl navržené důkazy potřebné k prokázání rozhodných skutečností – spolu s písmeny b) e) f) jde o skupinu odvolacích důvodů, představující nedostatky ve zjištění skutkového stavu věci soudem prvního stupně. Odvolací důvod podle písmene d) se uplatní v případě, kdy soud prvního stupně z nějakého důvodu neprovede všechny navržené důkazy a v důsledku toho zjistí skutkový stav neúplně.

e) soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním – zde soud prvního stupně na rozdíl od předcházejícího písmene provedl všechny potřebné důkazy, avšak nesprávně je zhodnotil a z tohoto důvodu dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním.

f) dosud zjištěný skutkový stav neobstojí neboť tu jsou další skutečnosti nebo jiné důkazy, které nebyly dosud uplatněny (§205a) – nové skutečnosti a důkazy nejsou až

---

²⁸ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, str. 914

na stanovené výjimky odvolacím důvodem. V § 205a o.s.ř jsou pak stanoveny případy, kdy jsou nové skutečnosti a důkazy způsobilé být odvolacím důvodem.

g) rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci – tento odvolací důvod bude mít místo v případě, že soud prvního stupně aplikuje na zjištěný skutkový stav nesprávný právní předpis, nebo právní předpis špatně interpretuje.

Zbývá dodat, že způsobilými odvolacími důvody, které lze uplatnit v odvolání proti rozsudku pro uznání a proti rozsudku pro zmeškání jsou pouze vady uvedené v § 205 odst.2 písm. a) o.s.ř, tedy nesplnění některé z podmínek řízení v širším smyslu (viz str. 26) a skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání (§153a, §153b o.s.ř). Ohledně odvolacího důvodu, kterým jsou dle dikce zákona skutečnosti a důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro vydání těchto dvou rozsudků JUDr. Drápal uvádí, že nejde o vymezení samostatného (tedy jiného než v § 205 odst.2 o.s.ř uvedeného) odvolacího důvodu, ale o určení toho, zda a jak mohou být použity odvolací důvody uvedené v § 205 odst.2 písm. b) až g) o.s.ř v odvolání proti rozsudku pro zmeškání nebo proti rozsudku pro uznání. Odvolací důvody podle § 205 odst.2 písm. b) až g) o.s.ř se v odvolání proti rozsudku pro uznání nebo proti rozsudku pro zmeškání uplatní jen tehdy a do té míry, jak mohou být jejich prostřednictvím uvedeny skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání uvedené v § 153a nebo v § 153b o.s.ř.²⁹

3.3.1. Nové skutečnosti a důkazy jako odvolací důvod

S účinností od 1.1.2001 byl do civilního procesu zaveden princip neúplné apelace a apelace úplná zůstala zachována pouze ve vztahu k rozhodnutím ve věci samé, která soud prvního stupně vydal v nesporném řízení, k usnesením soudu prvního stupně, která mají jen procesní povahu, a k usnesením vydaným v řízení o výkon rozhodnutí a v exekučním řízení. Rozhodnutí ve věci samé vydané soudem prvního stupně ve sporném řízení se tedy nadále přezkoumávají podle pravidel neúplné apelace.

²⁹ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 7

Princip neúplné apelace můžeme charakterizovat tak, že v odvolání nesmí odvolatel namítat nové skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, s výjimkou v zákoně stanovených důvodů (co se rozumí novými skutečnostmi a novými důkazy srovnej kapitolu 2.2, strana 13). Případy, kdy jsou nové skutečnosti a důkazy způsobily odvolacím důvodem odvolání proti rozsudkům a usnesením soudu prvního stupně ve věci samé uvádí § 205a o.s.ř. Toto ustanovení tedy stanoví výjimky ze zákazu uplatňování nových skutečností a důkazů. Dle dikce tohoto ustanovení jsou nové skutečnosti a důkazy připuštěny, jestliže :

- a) se týkají podmínek řízení, věcné příslušnosti soudu, vyloučení soudce (přisedícího) nebo obsazení soudu – nedostatek podmínek řízení nelze tolerovat ani v odvolacím řízení založeném na systému neúplné apelace. Závěr o splnění podmínek řízení musí vycházet z objektivního stavu skutečností, na nichž jsou jednotlivé podmínky vybudovány.³⁰
- b) jimi má být prokázáno, že v řízení došlo k vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci – zde má zákon na mysli jiné vady než ty, které jsou vyjmenovány pod písmenem a), přičemž i tyto vady mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Tyto vady postihují jak chybný postup soudu prvního stupně, tak i nesprávné posuzování procesních otázek v průběhu řízení, chybné poučování účastníků a další nedostatky v činnosti soudu prvního stupně.
- c) jimi má být zpochybněna věrohodnost důkazních prostředků na nichž spočívá rozhodnutí soudu prvního stupně – účastník řízení bude těžko moci předvídat, jak bude soud prvního stupně hodnotit důkazní prostředky z hlediska jejich věrohodnosti. Výsledek hodnocení důkazů se účastník dozví až z odůvodnění rozhodnutí soudu ve věci samé. Je tedy na místě, aby měl možnost zpochybnit věrohodnost důkazních prostředků, na kterých je rozhodnutí soudu prvního stupně založeno i v systému neúplné apelace uvedením nových skutečností či důkazů.
- d) jimi má být splněna povinnost tvrdit všechny pro rozhodnutí věci významné skutečnosti nebo důkazní povinnost, a to za předpokladu, že pro nesplnění některé z uvedených povinností neměl odvolatel ve věci úspěch a že odvolatel nebyl řádně poučen podle § 118a odst.1 až 3 – jde o nesplnění povinnosti soudu poučit účastníka o

³⁰ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, str. 923

povinnosti doplnit rozhodné skutečnosti a důkazy a o následcích nesplnění této povinnosti. Je proto logické dát účastníkovi příležitost splnit si svou povinnost dodatečně v odvolacím řízení i uvedením nových skutečností a důkazů.

e) odvolatel nebyl řádně poučen podle § 119a odst. 1 o.s.ř – ustanovení § 119a o.s.ř ukládá předsedovi senátu soudu prvního stupně, aby ve věcech, v nichž je odvolací řízení vybudováno na principu neúplné apelace, poučil před skončením jednání účastníky přítomné při jednání o tom, že všechny rozhodné skutečnosti musí uvést a důkazy musí označit dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí, neboť později uplatněné skutečnosti a důkazy jsou odvolacím důvodem jen za podmínek uvedených v § 205a o.s.ř. Toto poučení směřuje jen vůči účastníkům přítomným při jednání a neposkytuje se, jestliže soud rozhoduje v souladu se zákonem bez nařízení jednání. V případě, že soud tuto poučovací povinnost opomene, bude se při uplatnění výjimky podle písm. e) celé odvolací řízení řídit pravidly apelace úplné.

f) skutečnosti a důkazy nastaly (vznikly) po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně – tyto skutečnosti a důkazy nemohl účastník objektivně v řízení před soudem prvního stupně uplatnit. Je možno je uplatnit v odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně i přesto, že představují důvod žaloby na obnovu řízení. Účastník tak nemusí čekat na právní moc rozhodnutí, aby je uplatnil v návrhu na obnovu řízení.

V nesporných řízeních (§ 120 odst. 2 o.s.ř) je dokazování ovládáno vyšetřovací zásadou, soud provádí i jiné důkazy než ty které jsou účastníky navrhovány. Zachování systému úplné apelace pro tato řízení je plně opodstatněno.

Odvolací soud není vázán odvolacím důvodem ani odvolacím návrhem, odvolatel je oprávněn až do rozhodnutí o odvolání měnit (doplňovat) důvody, jejichž prostřednictvím zpochybňuje rozhodnutí soudu prvního stupně a z povahy věci také odvolací návrh.³¹ I zde však platí zákaz uvádění nových skutečností a důkazů a výjimky z něj podle § 205a o.s.ř. Ke změně odvolacích důvodů a odvolacího návrhu není třeba souhlasu soudu. Rozsah, v jakém se rozhodnutí soudu prvního stupně napadá, je odvolatel oprávněn měnit pouze po dobu trvání lhůty k odvolání.

---

³¹ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, str. 917

3.4. Účinky odvolání

Rozlišujeme dva účinky, které podané odvolání při splnění zákonem stanovených předpokladů vyvolává. **Suspenzivní**, neboli odkladný účinek nastává v případě, že odvolání je podáno k tomu oprávněnou osobou, ve stanovené lhůtě a je přípustné. Je-li odvolání nepřípustné, případně přípustné je, ale je podáno osobou k tomu neoprávněnou, nebo je podáno opožděně, odkladný účinek nenastává. Podle soudní judikatury však suspenzivní účinek nastává, i když dojde následně k zastavení odvolacího řízení pro nezaplacení soudního poplatku.³² Suspenzivní účinek znamená, že právní moc rozhodnutí je odložena, dokud o odvolání pravomocně nerozhodne odvolací soud. Zpravidla se zároveň odkládá i vykonatelnost rozhodnutí. V případě, že by k odkladu vykonatelnosti nedošlo, bylo by rozhodnutí soudu prvního stupně exekucním titulem, ačkoliv dosud odvolací soud nerozhodl.

Vykonatelnost je odvoláním odložena, jestliže se rozhodnutí stane vykonatelným v den právní moci nebo až po právní moci. Toto bude pravidlem u rozsudků s výjimkou rozsudků předběžně vykonatelných, které jsou vykonatelné již před okamžikem jejich právní moci (§ 161, 162 o.s.ř.). Pro usnesení platí, že jsou zásadně vykonatelná bez ohledu na právní moc rozhodnutí, jelikož lhůta k plnění běží zpravidla již od doručení usnesení (srovnej §171 o.s.ř.). Účinky právní moci a vykonatelnosti rozhodnutí jsou zcela v dispozici účastníků řízení, jelikož rozsah podaného odvolání určuje, zda rozhodnutí (nebo jeho část) nabude právní moci a stane se vykonatelným nebo zda v důsledku suspenzivního účinku odvolání a v závislosti na jeho rozsahu bude přezkoumáno celé rozhodnutí soudu prvního stupně nebo jeho část.³³

Pravidlem je, že odvolání se vztahuje na celé napadené rozhodnutí soudu prvního stupně, přesněji řečeno na celý výrok rozhodnutí. Zákon však zná i výjimky z tohoto pravidla, kdy právní moc v důsledku podaného odvolání nabudou samostatně jen některé výroky. Odvolání tedy nemá suspenzivní účinek vůči všem výrokům rozhodnutí. V takovýchto případech se hovoří o oddělené (samostatné) právní moci. Případy samostatné právní moci vypočítává § 206 odst.2 o.s.ř:

---

³² SJ 25/2004

³³ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, str. 928

- v první řadě jde o případ, kdy se rozhodnutí soudu vztahuje na více práv se samostatným skutkovým základem a odvolání se výslovně vztahuje jen na některá z těchto práv. V takovémto případě nebude právní moc výroku, odvoláním nenapadeného dotčena. O právo se samostatným skutkovým základem jde podle soudní praxe tam, kde se jedno právo opírá o jiné skutkové okolnosti než právo druhé, případně vychází-li ve srovnání s jinými právy z jiného právního předpisu.³⁴ Příkladem může být situace, kdy soud prvního stupně rozhodne jak o nároku na náhradu škody, tak o povinnosti žalovaného plnit ze smlouvy. Povinnost žalovaného je v tomto případě určena jedním výrokem o zaplacení peněžité částky, jde však o rozhodnutí ohledně dvou práv se samostatným skutkovým základem.
- o oddělenou právní moc jde dále v případech, kdy se rozhodnutí týká několika účastníků, z nichž každý jedná v řízení sám za sebe (§ 91 odst.1 o.s.ř) a odvolání se výslovně vztahuje jen na některé účastníky. Podá-li odvolání jen některý z účastníků, nemá opravný prostředek účinky pro ostatní.
- o oddělenou právní moc jde nakonec i v případech, kdy odvolání směřuje pouze proti výroku o nákladech řízení, o příslušenství pohledávky, o lhůtě k plnění nebo o předběžné vykonatelnosti rozsudku. (§ 206 odst.3 o.s.ř). Právní moc ostatních výroků nebude dotčena.

Samostatná právní moc, jak byla uvedena výše, se neuplatní ve dvou případech. Za první v případech, kdy na rozhodnutí o napadeném výroku je závislý výrok, který odvoláním výslovně dotčen nebyl (závislým je například výrok o výživě nezletilého dítěte na výroku o výchově) a za druhé, jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky (tak je tomu např. v případě vypořádání náhrady škody způsobené několika škůdci (§ 438 o.z.) nebo vypořádání podílového spoluvlastnictví (§ 140 o.z.)).

³⁴ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, str. 929

Druhým účinkem, který vyvolává podané odvolání, je účinek **devolutivní**. Devolutivní účinek přesouvá (odvaluje) rozhodnutí o opravném prostředku na odvolací soud. Soud, který rozhodnutí vydal, jím je vázán a je nelogické, aby přezkoumával jeho správnost. Přesunutí rozhodování o opravném prostředku na odvolací soud, je určitou (minimálně „papírovou“) zárukou vyšší správnosti a autority budoucího rozhodnutí, neboť u odvolacího soudu působí senáty složené ze soudců s delší rozhodovací praxí a tudíž i většími zkušenostmi a odbornými znalostmi.

Zákon však i v tomto případě připouští výjimku z devolutivního účinku podaného odvolání. Je jí institut autoremedury. V případě autoremedury je o opravném prostředku oprávněn rozhodnout sám soud prvního stupně, který napadené rozhodnutí vydal. V některých případech není nezbytná činnost odvolacího soudu v opravném řízení, protože autoremedura představuje rychlejší nápravu a současně představuje dostatečnou záruku, že účastníci takovýmto postupem neutrpí vážnou újmu na svých právech.³⁵

Použití autoremedury je možné pouze při splnění zákonem stanovených podmínek. Ty jsou vyjmenovány v § 210a o.s.ř. **Autoremedura** je podle zákona připuštěna u odvolání proti těmto rozhodnutím:

- usnesení o povinnosti zaplatit soudní poplatek,
- usnesení, z něhož nenabyla dosud práva jiná osoba než odvolatel,
- usnesení, kterým bylo uloženo pořádkové opatření (§ 53 o.s.ř),
- usnesení o odmítnutí žaloby, popřípadě jiného návrhu na zahájení řízení (§ 43 odst.2, §75a odst.1, §75b odst.2 o.s.ř),
- usnesení o odmítnutí odvolání (§ 208 o.s.ř),
- usnesení o předběžném opatření podle § 76a o.s.ř.

V těchto případech může soud prvního stupně o odvolání rozhodnout sám, pokud odvolání v celém rozsahu vyhoví.

---

³⁵ Winterová, A.: Civilní právo procesní, 3. vydání, Praha, Linde, 2004, str. 482

3.5. Vzdání se odvolání a jeho vzetí zpět

Vzdání se odvolání a jeho vzetí zpět jsou dispozičními úkony účastníka řízení ve vztahu k odvolání. Dispoziční jsou takové úkony, kterými účastníci nakládají řízením nebo jeho předmětem.³⁶ Patří mezi úkony procesní a jako takové musí být vždy učiněny vůči soudu, jinak by byly neúčinné.

Vzdání se odvolání je podáním ve věci samé adresované soudu, kterým se účastník vzdává možnosti nechat přezkoumat řádnými opravnými prostředky rozhodnutí soudu prvního stupně odvolacím soudem. Je možné jej učinit kteroukoliv z forem vypočtených v § 42 o.s.ř., avšak až po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně. Jde o úkon nevratný, jakmile se účastník odvolání platně vzdal, nemůže ho později podat znova. V případě, že by tak učinil, bude takové odvolání odvolacím soudem odmítnuto jako podané osobou neoprávněnou (§ 218 písm.b) o.s.ř)

Zpětvzetí odvolání je dispoziční úkon účastníka, kterým projevuje vůli, aby odvolací soud upustil od přezkoumávání odvoláním napadeného rozhodnutí, které tímto účastník musí akceptovat a podřídit se mu. Odvolání lze vzít účinně zpět, dokud o něm nerozhodl odvolací soud. Důsledkem takového úkonu potom bude zastavení odvolacího řízení. Odvoláním napadené rozhodnutí pak, až na stanovenou výjimku, nabude právní moci, jako kdyby odvolání podáno nebylo. Onou výjimkou jsou rozsudky, jimiž se rozvádí manželství, vyslovuje neplatnost či neexistence manželství, které nabývají právní moci dnem doručení usnesení odvolacího soudu o zastavení odvolacího řízení (§ 222 odst.1 o.s.ř). V případě, že odvolání vezme zpět pouze některý samostatný účastník, má zpětvzetí účinky jen pro něj. U nerozlučného společenství je k zastavení odvolacího řízení nutné zpětvzetí odvolání všemi nerozlučnými společníky.

Dispozičním procesním úkonem účastníka je i zpětvzetí návrhu na zahájení řízení za odvolacího řízení. Učiní-li tak žalobce či navrhovatel, odvolací soud zcela, popřípadě v rozsahu zpětvzetí návrhu, zruší rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení zastaví. O tomto procesním úkonu bude pojednáno více v následující kapitole.

---

³⁶ Winterová, A.: Civilní právo procesní, 2. vydání, Praha, Linde, 2002, str. 194

KAPITOLA ČTVRTÁ

Řízení a rozhodování o odvolání

V této čtvrté kapitole se budu věnovat, ostatně jak sám název napovídá, projednávání podaného odvolání a rozhodování o něm. Kapitola bude rozdělena na tři základní podkapitoly, ve kterých se budu zabírat úkony, které provádí sám soud prvního stupně, následujícím řízením u odvolacího soudu a konečně, jakým způsobem může odvolací soud rozhodnout, tedy rozhodnutím o odvolání. Dvě naposledy zmíněné podkapitoly budou rozebrány se zaměřením na změny zavedené do této oblasti novelizací o.s.ř provedenou zákonem č. 59/2005 Sb. Tato „novela“ byla přijata v důsledku příliš zdlouhavé délky soudního řízení, čemuž se snaží zabránit především omezením důvodů, pro které může odvolací soud napadené rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit.

4.1. Úkony soudu prvního stupně

Prvním soudem, který činí nezbytné kroky v odvolacím řízení, je soud první instance. Zákon stanoví, že odvolání se podává ve stanovené lhůtě u soudu, proti jehož rozhodnutí odvolání směřuje. Způsobilým rozhodnutím k napadení odvoláním je takové, které vydal soud v řízení v prvním stupni. Bude jím tedy rozhodnutí soudu okresního či krajského (v Brně soud městský, postavený naroveň soudům okresním a v Praze soudy obvodní a soud městský, postavené naroveň soudům okresním a krajským). Zákon vymezuje úkony, které přísluší vykonat soudu prvního stupně předtím než je odvolání předáno k projednání odvolacímu soudu. Jak je již výše uvedeno, v některých případech může soud prvního stupně rozhodnout o odvolání sám a devolutivní účinek tedy nenastává. Jde o případy autoremedury (viz. str. 33). Důvodem, pro který jsou soudu prvního stupně svěřeny některé úkony, je především rychlost a hospodárnost řízení. Soud prvního stupně je soudem, který prováděl řízení, jehož výsledkem či v jeho rámci je vydáno rozhodnutí, které je odvoláním napadeno. On sám tudíž bude s případem podrobně seznámen a úkony, které mu zákon v odvolacím řízení přiznává, bude moci bez obtíží řešit. Úkony soudu prvního stupně jsou vymezeny v § 208 až 210a o.s.ř:

- zkoumání, zda je odvolání podáno včas (§ 208 o.s.ř) – prvním úkonem, kterým se po podaném odvolání bude soud prvního stupně zabývat, je zda-li bylo odvolání podáno ve stanovené lhůtě, tedy včas. V případě, že tomu tak nebylo, předseda senátu usnesením odvolání odmítne jako opožděné. V usnesení se zároveň rozhodne o nákladech řízení, neboť odmítnutím odvolání se odvolací řízení končí. Podle soudní judikatury však nesmí být opožděně podané odvolání odmítnuto dříve, než bude pravomocně rozhodnuto o případné žádosti odvolatele o prominutí zmeškání lhůty k podání odvolání.³⁷ Jako včas podané se posuzuje i odvolání, které bylo ve lhůtě podáno u odvolacího soudu nebo do protokolu u nepříslušného soudu. Odvolání proti usnesení, kterým bylo rozhodnuto o předběžném opatření podle § 76a o.s.ř, je podáno včas také tehdy, bylo-li podáno ve lhůtě u soudu, který je příslušný k řízení ve věcech péče o nezletilého podle § 88 písm. c) o.s.ř. Jako včas podané odvolání se však neposuzuje odvolání, které je podáno u jiného než výše zmíněného soudu, u státního zastupitelství nebo u orgánu veřejné správy, ledaže by tyto orgány v odvolací lhůtě předaly odvolání příslušnému soudu nebo alespoň tomu, kdo má povinnost podání doručit (např. držitel poštovní licence).³⁸ Proti odmítnutí odvolání předsedou senátu pro opožděnost je přípustné odvolání. V případě, že předseda senátu shledá odvolání jako včas podané a po provedení dalších potřebných šetření, zda-li jsou splněny podmínky pro předložení věci odvolacímu soudu, uvede v předkládací zprávě odvolacímu soudu, že odvolání považuje za podané ve lhůtě (§ 210 odst. 3 o.s.ř). Závěrem soudu prvního stupně o tom, že odvolání bylo podáno včas, není odvolací soud vázán. Na závěr ještě uvedu, že o odmítnutí opožděně podaného odvolání rozhodoval do 31.12.2000 odvolací soud.

- odstranění vad ve včas podaném odvolání (§ 209 o.s.ř) – dospěje-li soud prvního stupně k závěru, že odvolání je podáno včas, musí se také zabývat tím, zda-li jsou splněny další podmínky pro projednání odvolání odvolacím soudem. Toto bude posuzovat ve vztahu k obecným (§ 42 o.s.ř) a zvláštním (§ 205 o.s.ř) náležitostem odvolání. Případné vady bude soud prvního stupně odstraňovat postupem podle § 43 o.s.ř Usnesením odvolatele (jeho zástupce) vyzve, aby odvolání doplnil či opravil. V usnesení bude odvolatel zároveň poučen o následku spojeném s neodstraněním vad, tedy odmítnutím odvolání. Odmítnout takto

---

³⁷ R 42/1999

³⁸ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 11

odvolání je však možné pouze v případě, že obsahuje takové vady, které brání pokračování v odvolacím řízení. Vady bránící v pokračování odvolacího řízení budou především:

- neuvedení rozsahu, v jakém se rozhodnutí odvoláním napadá, jestliže z obsahu odvolání nelze dovodit, které výroky odvolatel napadá,
- neuvedení odvolacích důvodů v odvolání proti rozhodnutí,
- nedostatek označení rozhodnutí, proti kterému odvolání směřuje, pokud není napadené rozhodnutí v odvolání individualizováno, natolik, aby jej bylo možno odlišit od jiných rozhodnutí.

Nepodaří-li se soudu prvního stupně odstranit v zákoně stanoveným způsobem vady podaného odvolání, případně bylo-li odvolání podáno někým, kdo k němu není oprávněn, nebo odvolání směřuje proti rozhodnutí, proti kterému je nepřipustné, předloží věc odvolacímu soudu. V těchto případech totiž může o odvolání rozhodnout pouze odvolací soud. Zde však podle soudní judikatury platí, že odvolání nelze odmítnout pro vady odvolání, na které soud odvolatele neupozornil, nebo pro které mu nepodal konkrétní poučení o způsobu jejich odstranění.³⁹

- provádění úkonů potřebných k projednání odvolání a k rozhodnutí o něm odvolacím soudem (§ 210 odst.1,2 o.s.ř) – zákon ukládá soudu prvního stupně, nejsou-li splněny podmínky pro odmítnutí opožděně podaného odvolání podle § 208, nebo § 211 a §43, §218 písm.b),c) o.s.ř, doručit ostatním účastníkům stejnopis odvolání, které směřuje proti rozsudku nebo proti usnesení ve věci samé, případně, je-li to třeba, vyšetřit, zda jsou splněny podmínky řízení, opatřit zprávy a listiny, jichž se odvolatel nebo jiní účastníci dovolávají a provést jiná podobná šetření.

- soud prvního stupně uváží, zda nejsou splněny podmínky pro autoremeduru (§ 210a o.s.ř) - v případě autoremedury je o opravném prostředku oprávněn rozhodnout sám soud prvního stupně, který napadené rozhodnutí vydal (o této problematice blíže v kapitole 3.4., str. 33).

---

³⁹ R 47/2000

- jakmile uplynula lhůta k odvolání všem účastníkům a po provedení výše uvedených šetření, předloží předseda senátu soudu prvního stupně věc odvolacímu soudu.

Můžeme tedy shrnout, že většina úkonů, které soud prvního stupně provádí, jsou svým charakterem úkony přípravné, jejichž hlavním smyslem je připravit „půdu“ pro samotné řízení u odvolacího soudu a svým způsobem tak ulehčit odvolacímu soudu od činností, které stejně dobře zastane soud prvního stupně. Jak již však bylo zmíněno výše, zákon dává soudu prvního stupně možnost v některých případech kladně o odvolání rozhodnout v rámci autoremedury či odvolání odmítnout jako opožděné. Tyto úkony již nejsou jen přípravné a oba mají za následek skončení odvolacího řízení. Působí tak pozitivně na hospodárnost a rychlost řízení.

4.2. Řízení u odvolacího soudu

Ustanovení § 211 o.s.ř. uvádí, že pro řízení u odvolacího soudu platí přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, pokud není stanoveno něco jiného. Ustanovení občanského soudního řádu upravující řízení před soudem prvního stupně, která jsou z použití před odvolacím soudem vyloučena, stanovuje především § 216 o.s.ř.:

- pro odvolací řízení neplatí ustanovení § 92, 97 a 98 o.s.ř. – podle § 92 o.s.ř. může soud na návrh žalobce připustit, aby do řízení přistoupil další účastník nebo, aby žalobce či žalovaný z řízení vystoupil a na jejich místo vstoupil někdo jiný. Takovýto žalobcův návrh učiněný v odvolacím řízení nemůže mít zamýšlené právní účinky a soud o takovém návrhu nemusí vůbec rozhodovat. Postačí, když se s takovýmto návrhem vypořádá v odůvodnění rozhodnutí o odvolání. Jiný je však případ procesního nástupnictví. Ztratí-li za odvolacího řízení účastník řízení způsobilost být účastníkem řízení, bude soud postupovat přiměřeně podle § 107 o.s.ř. To znamená, že podle povahy věci posoudí, zda je možné v řízení pokračovat. V případě, že v řízení pokračovat lze, odvolací soud usnesením rozhodne o tom, s kým bude na místě dosavadního účastníka v řízení nadále pokračováno. Není-li možné z povahy věci v řízení pokračovat, odvolací soud zruší rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení zastaví. K procesnímu nástupnictví dochází i za podmínek uvedených § 107a o.s.ř. Jde

o vstup nabyvatele práva nebo povinnosti do řízení na místo dosavadního účastníka. V odvolacím řízení však bude záležet, zda-li skutečnost s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, nastala až po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně nebo již v průběhu řízení před soudem prvního stupně.⁴⁰ V § 97 a 98 o.s.ř jde o uplatnění vzájemné žaloby a námitky započtení, což je spojeno s uplatněním nových skutečností a důkazů. Jelikož lze tato ustanovení použít pouze ve sporném řízení, a to je ovládáno principem neúplné apelace, je použití těchto ustanovení v odvolacím řízení vyloučeno. Opět zde platí, že soud k takovému návrhu nepřihlíží, ani o něm nemusí rozhodovat. V odůvodnění rozhodnutí pak ale musí uvést, proč takto postupoval a rozhodl.

- odstavec druhý § 216 o.s.ř uvádí, že v odvolacím řízení nelze uplatnit nový nárok – toto ustanovení zasahuje do použití § 95 o.s.ř v odvolacím řízení. Žaloba (či jiný návrh na zahájení řízení) může být měněna, avšak ne způsobem, který by znamenal uplatnění nového nároku, který skutkově nesouvisí s nárokem uplatněným před soudem prvního stupně.
- v odstavci třetím § 216 o.s.ř je stanoveno, že není důvodem pro přerušení řízení, jestliže se účastníci nebo některý z nich nedostaví k jednání u odvolacího soudu. Jde o další výjimku, kdy se ustanovení o řízení u soudu prvního stupně v odvolacím řízení neuplatní. Okolnost, že se k řízení u soudu prvního stupně některý z účastníků bez omluvy nedostaví, je podle § 110 o.s.ř důvodem k přerušení řízení. Zákon zde předpokládá prozatímní nezájem na dalším řízení ze strany účastníků. V odvolacím řízení, jehož smyslem je přezkoumání rozhodnutí soudu prvního stupně, však není osobní účast účastníků nezbytná.

Při samotné přezkumné činnosti je odvolací soud vázán rozsahem stanoveným v odvolání. Tím, kdo tento rozsah určuje, je účastník řízení (odvolatel). Ten určuje, které výroky

---

⁴⁰ Pro více informací: Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 13

rozhodnutí soudu prvního stupně bude odvolací soud přezkoumávat (a kterých se zároveň bude týkat suspenzivní účinek odvolání), tak i meze přezkumné činnosti odvolacího soudu. Rozsah těchto mezí určuje tzv. kvantitativní stránka odvolání. Kvalitativní stránkou pak je návrh na způsob rozhodnutí odvolacího soudu (potvrzení, změna rozhodnutí soudu prvního stupně). Tímto návrhem však odvolací soud vázán není. Rozsah, v jakém odvolatel rozhodnutí soudu prvního stupně napadá, lze měnit pouze po dobu trvání odvolací lhůty. Výše zmíněná vázanost odvolacího soudu rozsahem stanoveným v odvolání však neplatí bez výjimky. Zákon stanoví případy, kdy odvolací soud takovýmto návrhem vázán není. Děje se tak z důvodu, aby mimo rámec přezkumné činnosti odvolacího soudu nezůstal výrok, jehož osud musí být stejný jako osud zbývajících částí přezkoumávaného rozhodnutí.⁴¹ Odvolací soud tedy není tímto návrhem vázán (§ 212 písm. a) až d) o.s.ř):

- ve věcech, v nichž lze zahájit řízení bez návrhu – zde půjde převážně o nesporná řízení, kde úlohou odvolacího soudu je upravit poměry mezi účastníky řízení. Soud zde řeší věci, na kterých má zájem celá společnost, proto je zde odůvodněna možnost soudu přezkoumat odvolání bez ohledu na rozsah stanovený účastníkem v odvolání.
- v případech, kdy na rozhodnutí o napadeném výroku je závislý výrok, který odvoláním dotčen nebyl – zde srovnej kapitolu 3.4. str. 32, účinky odvolání.
- v případech, kdy jde o taková společná práva nebo povinnosti, že se rozhodnutí musí vztahovat na všechny účastníky, kteří vystupují na jedné straně, a kde platí úkony jednoho z nich i pro ostatní (jde zde o tzv. nerozlučné společenství podle § 91 odst.2 o.s.ř.).
- jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahů mezi účastníky – toto platí jak pro soud prvního stupně, tak pro soud odvolací.

Čím však odvolací soud vázán není, jsou důvody uplatněné v odvolání, přesněji řečeno, odvolací soud může přezkoumat rozhodnutí soudu prvního stupně i z jiných než v odvolání uplatněných důvodů (§ 212a odst. 1 o.s.ř). I zde se však najdou výjimky a zmíněné neplatí. Tak je tomu:

- v případě, že odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé neobsahuje přes

⁴¹ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, str. 954

výzvu soudu ve věcech neuvedených v § 120 odst. 2 o.s.ř žádné odvolací důvody – pokud tedy půjde o rozsudky a usnesení, jimiž se rozhoduje ve věci samé, které byly vyhlášeny (vydány) v nesporném řízení a usnesení jen procesní povahy, přezkoumá tyto rozhodnutí odvolací soud i v případě, kdy přes výzvu soudu učiněnou podle § 209 a § 43 o.s.ř neobsahují žádné odvolací důvody. Jakmile však půjde o rozsudky a usnesení, jimiž se rozhoduje ve věci samé, které byly vyhlášeny (vydány) ve sporném řízení, v řízení vykonávacím a v řízení konkurzním a vyrovnávacím, odvolání nepůjde projednat, nebude-li přes výzvu soudu obsahovat alespoň některý odvolací důvod.

- druhou výjimku představují nové skutečnosti a důkazy podle § 205a o.s.ř, ke kterým smí odvolací soud přihlédnout pouze v případě, byly-li v odvolání uplatněny – tato výjimka neplatí u věcí, uvedených v § 120 odst. 2 o.s.ř, jelikož se zde uplatňuje tzv. vyšetřovací zásada. U věcí, u nichž se v odvolacím řízení uplatňuje systém neúplné apelace, u věcí výkonu rozhodnutí, konkurzu a vyrovnání však platí, že odvolací soud nemůže přihlédnout k novým skutečnostem a důkazům, pokud nebyly účastníkem řízení (vedlejším účastníkem) v odvolání, ve vyjádření k odvolání nebo jinak za odvolacího řízení uplatněny, i když je pro jejich uplatnění připuštěna zákonná výjimka a za odvolacího řízení vyšly najevo.
- třetí výjimka platí pouze pro rozsudky pro uznání a rozsudky pro zmeškání, které smí odvolací soud přezkoumat pouze z důvodů uvedených v § 205b o.s.ř – důvodem pro přezkoumání těchto rozsudků tedy budou vady podle § 205a odst. 2 písm. a) o.s.ř a skutečnosti a důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání. Zároveň však platí ustanovení § 212a odst. 2 o.s.ř., což znamená, že tyto rozsudky bude odvolací soud přezkoumávat, pouze pokud obsahují alespoň nějaký odvolací důvod.
- Odvolací soud také vždy přihlédne k vadám, uvedeným v § 229 odst.1, § 229 odst.2 písm. a) a b) a § 229 odst.3 o.s.ř, jde o vady zmatečnosti rozhodnutí soudu prvního stupně, které zakládají důvod pro podání žaloby pro zmatečnost. K takovým vadám

odvolací soud přihlíží bez ohledu, zda-li je odvolatel namítal.⁴² jiným vadám řízení před soudem prvního stupně přihlédne odvolací soud tehdy, pokud mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a za odvolacího řízení nelze zjednat nápravu. Takovou vadou budou zejména nedostatky v poučovací povinnosti soudu prvního stupně podle § 118a o.s.ř .

- Poslední výjimka spočívá v tom, že usnesení jímž nebylo rozhodnuto ve věci samé lze přezkoumat pouze z důvodů, týkajících se toho, co bylo soudem prvního stupně řešeno ve výroku tohoto usnesení – toto ustanovení bylo do občanského soudního řádu vneseno novelou provedenou zákonem č. 59/2005 Sb. jako závěr, ke kterému dospěla soudní praxe při rozhodování. Konkrétně jde o rozsudek číslo R 23/2002, podle kterého je vyloučeno, aby odvolací soud vydal rozhodnutí o zastavení řízení pro nedostatek pravomoci, nemá-li přezkoumávané rozhodnutí soudu prvního stupně (usnesení o osvobození od soudních poplatků) povahu rozhodnutí, jímž se řízení končí nebo jímž se otázka ukončení řízení alespoň řešila.

Novelou provedenou zákonem č. 59/2005 Sb. byla rozšířena možnost (v některých případech povinnost) odvolacího soudu zopakovat nebo doplnit dokazování. Odvolací soud jako soud apelační, není vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně. Toto je typické jak pro apelaci úplnou, tak pro apelaci neúplnou. Odvolací soud tedy může dospět k jiným skutkovým zjištěním a závěrům, avšak pouze po provedení vlastního dokazování. Podle § 213 odst.2 o.s.ř může odvolací soud zopakovat dokazování, na základě kterého soud prvního stupně zjistil skutkový stav věci. Není tedy možné, aby se odvolací soud bez dalšího odchýlil od skutkového zjištění soudu prvního stupně. Zopakování důkazů mu slouží k tomu, aby si zjednal rovnocenný podklad pro hodnocení důkazů ve srovnání se soudem prvního stupně.⁴³ Pokud má odvolací soud zato, že je možné z důkazů provedených soudem prvního stupně dospět k jinému skutkovému zjištění, zopakuje dosud provedené dokazování vždy. Právě zmíněné bylo řešeno i soudní judikaturou.

⁴² Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, str. 962

⁴³ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 17

Podle soudního rozhodnutí zveřejněného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek číslo R 64/1966, chce-li se odvolací soud odchýlit od skutkového zjištění, které učinil soud prvního stupně na základě bezprostředně před ním provedeného svědeckého důkazu, je nutno, aby svědecký důkaz sám zopakoval a zjednal si tak rovnocenný podklad pro jeho případné odlišné zhodnocení.

Vedle zopakování již provedených důkazů může odvolací soud dokazování doplnit. Jednak o účastníky navržené důkazy, které dosud nebyly provedeny, ukazuje-li se to potřebné ke zjištění skutkového stavu věci. Toto však neplatí, má-li být provedeno rozsáhlé doplnění dokazování a ke skutečnosti, která má být tímto dokazováním prokázána, dosud nebylo provedeno žádné, či zcela nedostatečné dokazování. Ke skutečnostem a důkazům, které byly účastníky uplatněny v rozporu s § 205a a §211a o.s.ř odvolací soud nepřihlédne. Odvolací soud může provést i jiné než účastníky navržené důkazy (§ 120 odst. 3 o.s.ř). Takovéto důkazy potom odvolací soud provádí sám, stejně jako při opakování dokazování. V případě doplnění dokazování o účastníky navržené důkazy však může odvolací soud provést důkazy nejen sám, ale i prostřednictvím soudu prvního stupně anebo dožádaného soudu (§ 213a o.s.ř, toto ustanovení bylo vneseno zákonem č. 59/2005 Sb.) Tímto zákonem bylo vloženo i ustanovení § 213b o.s.ř, podle kterého i v odvolacím řízení je soud povinen poučit účastníky podle § 118a o.s.ř, což však nemůže vést k uplatňování nových skutečností a důkazů v rozporu s § 205a a § 211a o.s.ř, nebo k uplatnění procesních práv, jež není za odvolacího řízení přípustné podle § 216 o.s.ř.

Porušení poučovací povinnosti stanovené v § 118a odst. 1 až 3 o.s.ř soudem prvního stupně je vadou řízení, jen jestliže potřeba uvést další tvrzení nebo důkazy vyplýne z odlišného právního názoru odvolacího soudu (§ 213b odst.2 o.s.ř). Podle soudní judikatury je však řízení postiženo vadou nejen tehdy, má-li absence poučení podle § 118a o.s.ř původ v odlišném právním posouzení věci odvolacím soudem, ale vždy, kdy toto poučení nebylo účastníku poskytnuto, ačkoliv se tak z objektivního hlediska mělo stát. Jediná výjimka, kdy odvolací soud k vadě v poučení ve smyslu § 212a odst. 5 o.s.ř nepřihlédne, je případ, kdy poučení podle § 118a o.s.ř řádně poskytne účastníku přímo odvolací soud, avšak účastník na toto poučení nereaguje.⁴⁴

K samotnému projednání odvolání nařídí předseda senátu odvolacího soudu jednání.

---

⁴⁴ viz. SJ 49/2004

K tomuto jednání jsou předvoláni účastníci a další osoby, jejichž účast je nutná. Předvolání musí být účastníkům doručeno tak, aby měli dostatek času k přípravě. Zákon udává alespoň desetidenní lhůtu přede dnem, kdy se má jednání konat. V některých případech však není nutné jednání nařizovat. Tak je tomu v případě, kdy se:

- odvolání odmítá – důvodem odmítnutí mohou být vady odvolání, které nebyly přes výzvu soudu odstraněny, a které brání pokračování v odvolacím řízení, byl-li odvolatel o tomto následku poučen, opožděnost a nepřípustnost odvolání, nebo tehdy, bylo-li odvolání podáno neoprávněnou osobou
- zastavuje nebo přerušuje odvolací řízení – tak tomu bude např. v případě zpětvzetí odvolání podle § 207 odst. 2 o.s.ř, k přerušování odvolacího řízení může dojít za přiměřeného použití § 107 a 109 o.s.ř
- odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, jímž bylo rozhodnuto o předběžném opatření, nebo jinému usnesení, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé
- zrušuje rozsudek nebo usnesení soudu prvního stupně podle § 219a odst.1 o.s.ř
- odvolání týká pouze výroků o náhradě nákladů řízení, lhůty k plnění či předběžné vykonatelnosti
- účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popřípadě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí, bylo-li odvolání podáno jen z důvodů nesprávného právního posouzení věci – jde o případy, kdy v odvolání byl uplatněn jako odvolací důvod pouze § 205 odst. 2 písm. g) o.s.ř, a kdy se účastníci vzdali práva účasti na projednání věci z vlastní iniciativy, nebo kdy na základě podnětu soudu s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí

I v těchto případech však může předseda senátu odvolacího soudu po uvážení okolností jednání nařídit. Hodlá-li soud v odvolacím řízení provádět dokazování, musí jednání nařídit vždy. Zde pak uvedené výjimky neplatí.

Po zahájení jednání předseda nebo pověřený člen senátu podá zprávu o dosavadním průběhu jednání. Pro samotné jednání před odvolacím soudem pak platí přiměřeně některá ustanovení pro jednání před soudem prvního stupně. Jde o ustanovení o veřejnosti jednání včetně případů, kdy může být veřejnost z jednání vyloučena (§ 116 o.s.ř), o roli předsedy senátu v průběhu jednání (§ 117, § 118 a § 118a odst. 4 o.s.ř) a o možnosti odročení jednání (§ 119 o.s.ř). Na závěr jsou předsedou senátu účastníci vyzváni, aby shrnuli své návrhy a vyjádřili se k dokazování, skutkové a právní stránce věci.

4.3. Rozhodnutí odvolacího soudu o odvolání po účinnosti z.č. 59/2005 Sb.

Problematika rozhodování odvolacího soudu o odvolání byla významně změněna novelou občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 59/2005 Sb. (dále jen „novela“). Do účinnosti této novely spočívalo odvolací řízení na „pravidle“, že pokud nebyly splněny podmínky pro potvrzení ani podmínky pro změnu rozhodnutí, pak bylo odvolacím soudem rozhodnutí zrušeno. Novelou byl tento postup otočen, přesněji řečeno, otáčí se změna a zrušení rozhodnutí. Po novele postupuje odvolací soud tak, že nejsou-li podmínky pro potvrzení či zrušení rozhodnutí, odvolací soud rozhodnutí změní. Rozhodnutí soudu prvního stupně může být nadále zrušeno pouze ze zákonem stanovených důvodů, tedy ne proto, že nejsou podmínky pro jeho potvrzení či změnu. Snaha, kterou je tato změna vedena, spočívá, tak jak uvádí důvodová zpráva k této novele, ve snaze omezit počet kasačních rozhodnutí odvolacího soudu tím, že se stanoví úzký okruh důvodů, pro které může odvolací soud rozhodnutí zrušit. Tím pádem nebude muset být rozhodnutí soudu prvního stupně několikrát odvolacím soudem zrušeno, než dojde k jeho potvrzení. Celkově tak tedy dojde k urychlení soudního řízení.

Z důvodové zprávy pak vyplývá, že je tato, jak sama zpráva uvádí dílčí novela, inspirována zahraničními vzory právní úpravy, zejména pak německou. Jejím záměrem je také zlepšit dosavadní neuspokojivý stav soudnictví zejména co se týče délky soudního řízení do doby, než bude přijat nový civilní procesní kodex a v neposlední řadě i nutnost vyzkoušet klíčové prvky této novely v soudní praxi. Hodnocení této novely si nechám na závěr kapitoly, teď se budu zabývat jednotlivými možnými způsoby rozhodnutí odvolacího soudu.

a) odvolací soud odvolání odmítne

- v případě, kdy odvolání trpí vadami, které brání pokračování v odvolacím řízení, tyto vady nebyly přes výzvu soudu odstraněny a zároveň byl odvolatel o následku s tím spojeným poučen (§ 211 ve spojení s § 43 o.s.ř),
- jestliže předseda senátu soudu prvního stupně nerozhodl podle § 208 odst.1 o.s.ř, ačkoliv bylo odvolání podáno opožděně (§ 218a o.s.ř),
- bylo-li podáno někým, kdo k odvolání není oprávněn (§ 218 písm. b) o.s.ř). Kdo je oprávněn podat odvolání stanoví zákon v § 201 a 203 o.s.ř, jako odvolání podané

osobou neoprávněnou se však posuzuje i případ, kdy odvolání podá odvolatel, který se ho již platně vzdal,

- směřuje-li odvolání proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné (§ 218 písm. c) o.s.ř). Rozhodnutí, proti kterým není odvolání přípustné, jsou vyjmenována v § 202 o.s.ř. K tomu více v kapitole 3.1.1.

V případě odmítnutí odvolání odvolacím soudem nedojde k jeho věcnému projednání.

b) odvolací soud zastaví odvolací řízení

- odvolací soud zastaví odvolací řízení v případě, kdy vezme odvolatel odvolání zpět (§ 207 odst.2 o.s.ř). Odvolatel tak může učinit kdykoliv za odvolacího řízení, tzn. v době od podání odvolání do doby, než je o něm odvolacím soudem rozhodnuto. O účincích zpětvzetí odvolání více v kapitole 3.5. str. 34.
- k zastavení odvolacího řízení odvolacím soudem dojde dále v případě, kdy v něm nelze pokračovat pro nedostatek podmínek řízení

c) potvrzení rozhodnutí soudu prvního stupně

- odvolací soud rozhodnutí potvrdí, je-li ve výroku věcně správné, to znamená, zda rozhodnutí vzešlo z řádně a úplně zjištěného skutkového stavu věci a zda odpovídá ustanovením hmotného práva.⁴⁵ Podstatné pro potvrzení rozhodnutí je to, zda rozhodnutí soudu prvního stupně ve svém výroku odpovídá tomu, jak mělo být rozhodnuto podle závěru odvolacího soudu. Pro potvrzení rozhodnutí nebude významné, že odvolací soud dojde k odlišným skutkovým zjištěním či zda se rozešel v aplikaci hmotného práva. Pokud zde bude ona shoda ve výroci, bude rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroku věcně správné a odvolací soud ho potvrdí, i když jej ke shodě výroků vedly odlišné důvody než soud prvního stupně.⁴⁶

d) zrušení rozhodnutí odvolacím soudem

- jak již bylo v úvodu této podkapitoly zmíněno, platí od účinnosti novely, tj. od 1.4.2005, že rozhodnutí soudu prvního stupně může být zrušeno pouze ze zákonem stanovených důvodů a ne proto, že nejsou podmínky pro jeho potvrzení či

⁴⁵ Winterová, A. a kol.: Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou, 2. vydání, Praha, Linde, 2005, str. 600

⁴⁶ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, č. 9, str. 19

změnu jak tomu bylo před účinností této novely. Dosud demonstrativní výčet kasačních důvodů je nahrazen výčtem taxativním. Tyto důvody možnosti zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně jsou vypočteny v § 219a o.s.ř:

- odvolací soud rozhodnutí zruší, jestliže existují takové vady, že řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení, nebo rozhodoval věcně nepřislušný soud nebo vyloučený soudce anebo soud nebyl správně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát, popřípadě i jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava – v tomto případě jde vesměs o takové vady řízení, ke kterým je odvolací soud povinen vždy přihlídnout, a které zároveň představují důvody žaloby pro zmatečnost. K podmínkám řízení patří například to, aby věc náležela do pravomoci soudů, aby každý z účastníků byl způsobilý být účastníkem řízení, aby projednání a rozhodnutí věci nebránila překážka litispendence nebo věci pravomocně rozsouzené. Nesprávným obsazením soudu bude případ, kdy místo senátu rozhodoval samosoudce, nebo kdy rozhodoval soudce, který k rozhodování nebyl určen rozvrhem práce. Jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, budou vady, které jsou svou povahou stejně závažné jako vady vyjmenované v tomto odstavci a znemožňují zákonné rozhodnutí. Je-li však možné zjednat za odvolacího řízení nápravu (např. dodatečné poučení účastníka řízení), důvod ke zrušení rozhodnutí není.

- odvolací soud rozhodnutí zruší také v případě, kdy není přezkoumatelné pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů – nepřezkoumatelnost rozhodnutí znemožňuje na jedné straně odvolacímu soudu, aby zaujal stanovisko o řešené věci, na straně druhé znemožňuje účastníkům náležitě formulovat odvolací důvody. Takové rozhodnutí nemůže obstát a je nutné jeho zrušení.

- rozhodnutí bude zrušeno i v případě, kdy soud nepřibral za účastníka toho, kdo jím měl být - rozhodnutí je vydáno v řízení s neúplným okruhem účastníků, nebude se proto vztahovat na osoby, kterých se mělo týkat.

- rozhodnutí bude odvolacím soudem zrušeno také v případě, kdy soud nepokračoval v řízení s tím, kdo je procesním nástupcem účastníka, který po zahájení ztratil způsobilost být účastníkem řízení – soud usnesením rozhoduje, s kým bude v řízení pokračovat poté, co účastník řízení ztratí po jeho zahájení způsobilost takovýmto účastníkem být, je-li možné s ohledem na povahu věci v řízení pokračovat. Pro rozhodnutí odvolacího soudu o zrušení

rozhodnutí podle tohoto ustanovení je rozhodující objektivní stav. Není významné, jestliže soud prvního stupně při rozhodování nevěděl, že účastník v průběhu řízení ztratil způsobilost být účastníkem řízení.⁴⁷

- rozsudek nebo usnesení ve věci samé odvolací soud zruší také tehdy, jestliže k zjištění skutkového stavu věci je třeba provést další účastníky navržené důkazy (§ 213 odst. 3 a 4 o.s.ř.), které nemohou být provedeny v odvolacím řízení. Tímto nesmí být dotčeno ustanovení § 213 odst. 5 o.s.ř, tedy že odvolací soud nesmí přihlížet k účastníky navrženým novým skutečnostem a důkazům v rozporu s § 205a nebo § 211a o.s.ř .

- zvláštním případem, kdy odvolací soud zruší rozhodnutí soudu prvního stupně je situace, kdy žalobce (navrhovatel) vezme za odvolacího řízení zpět návrh na zahájení řízení (§ 222a o.s.ř) – v takovém případě odvolací soud zcela, popřípadě v rozsahu zpětvzetí návrhu zruší rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení zastaví, to však platí pouze za předpokladu, kdy je odvolání podáno včas, osobou oprávněnou a je přípustné. Pokud ale ostatní účastníci ze závažných důvodů se zpětvzetím návrhu nesouhlasí, odvolací soud usnesením rozhodne, že takovéto zpětvzetí není účinné a po právní moci tohoto usnesení pokračuje v řízení. Takovýmto způsobem však nelze zabránit zastavení řízení o rozvod manželství, o určení jeho neplatnosti či neexistence. V těchto případech odvolací soud na základě zpětvzetí návrhu vždy rozhodnutí soudu prvního stupně zruší a řízení zastaví.

Zákon dále v § 221 o.s.ř uvádí, jakým způsobem může odvolací soud postupovat po zrušení rozhodnutí podle § 219a o.s.ř. Má tak možnost:

- vrátit věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení
- postoupit věc věcně příslušnému okresnímu nebo krajskému soudu, případně soudu zřízenému k projednávání a rozhodování věcí určitého druhu
- rozhodne o zastavení řízení, jestliže je zde takový nedostatek podmínek řízení, který nelze odstranit (§ 104 odst.1 o.s.ř), zruší-li však odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně pro nedostatek podmínek řízení podle § 104 odst. 2 o.s.ř , nemůže o zastavení řízení rozhodnout a věc vrátí soudu prvního stupně, aby ten se pokusil nedostatek podmínek řízení odstranit.
- rozhodne o postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci náleží, není-li dána pravomoc soudů

⁴⁷ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 2

- jestliže odvolací soud zruší rozhodnutí proto, že nebyl dodržen závazný právní názor nebo že v řízení došlo k závažným vadám, může nařídit, aby v dalším řízení věc projednal a rozhodl jiný senát či samosoudce, nebo přikázat věc k dalšímu řízení jinému soudu prvního stupně, kterému je nadřízen

e) schválení smíru v odvolacím řízení

- uzavření smíru je možné jak v řízení v první instanci, tak v řízení odvolacím (§ 211 a § 99 o.s.ř.). Účastníci tedy mohou uzavřít před odvolacím soudem smír a odvolací soud rozhodne, zda smír schvaluje. Neschválí ho pouze v případě, je-li smír v rozporu s právními předpisy, kdy po právní moci takového usnesení pokračuje v odvolacím řízení. V případě, že odvolací soud schválí smír, změní zároveň rozsudek nebo usnesení, jímž bylo rozhodnuto ve věci samé. Jak o schválení smíru, tak o změně rozhodnutí soudu prvního stupně rozhoduje odvolací soud v jediném rozhodnutí. Podle § 167 odst. 1 o.s.ř. rozhoduje odvolací soud o schválení smíru usnesením, tak je tomu i v případě, kdy odvolání směřuje proti rozsudku. Změna v odvolání napadeného rozsudku má totiž ve vztahu ke schválení smíru akcesorickou povahu a použití ustanovení podle § 167 o.s.ř. bude mít tedy v tomto případě přednost před použitím ustanovení § 223 o.s.ř., podle něhož odvolací soud rozhoduje rozsudkem v případě, kdy mění rozsudek soudu prvního stupně.⁴⁸

f) změna rozhodnutí soudu prvního stupně

- po účinnosti novely, tedy ve věcech, kdy soud 1. stupně rozhodoval až po 1.4.2005, postupuje odvolací soud tak, že pokud nejsou podmínky pro potvrzení či zrušení rozhodnutí, přistoupí k jeho změně (§ 220 o.s.ř.). Zákon zde dále rozlišuje mezi rozhodnutími ve věci samé a jinými rozhodnutími. Rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé odvolací soud změní, jestliže soud prvního stupně rozhodl nesprávně, ačkoliv správně zjistil skutkový stav (skutkový stav nesprávně právně posoudil), nebo jestliže je po doplnění nebo zopakování dokazování skutkový stav věci zjištěn tak, že je o věci možno rozhodnout. Při opakování a doplňování důkazů nesmí odvolací soud překročit meze stanovené v § 213 o.s.ř.

⁴⁸ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 20

- Usnesení, jímž bylo rozhodnuto o předběžném opatření a usnesení nemeritorní, odvolací soud změní vždy, když nejsou dány podmínky pro jejich potvrzení, nebo jejich zrušení podle § 219a odst. 1 o.s.ř.

Odvolací soud je tedy plnohodnotnou skutkovou instancí. Zjistí-li při přezkoumávání rozhodnutí, že soud prvního stupně nepostupoval v některém ohledu správně, zjistí dokazováním skutkový stav sám a následně může s konečnou platností rozhodnout. Jelikož není odvolací soud vázán odvolacím návrhem, může napadené rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit, i když je navrhována jeho změna a naopak (§ 221a o.s.ř). Závěr o tom, zda rozhodnutí změnit nebo zrušit, je závislý na právním posouzení věci, včetně posouzení skutkového stavu. Co se týče formy rozhodnutí, tak odvolací soud rozhoduje rozsudkem, pokud potvrzuje či mění rozsudek, jinak rozhoduje usnesením (§ 223 o.s.ř). Jak již bylo výše uvedeno, jestliže odvolací soud mění rozsudek, jelikož schválil smír, rozhoduje usnesením.

4.4. Náklady odvolacího řízení a další průběh řízení

Pro rozhodování o nákladech v odvolacím řízení platí přiměřeně ustanovení o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně (§ 224 odst. 1 o.s.ř). Jde o ustanovení § 137 až 151a o.s.ř. O povinnosti k náhradě nákladů odvolacího řízení odvolací soud rozhoduje v rozhodnutí, kterým se řízení před ním končí. V průběhu odvolacího řízení však může soud rozhodnout o povinnosti k náhradě nákladů účastníka řízení (jeho zástupce), které vznikly jejich zaviněním, nebo náhodou, která se jim přihodila a dále o povinnosti k náhradě nákladů řízení svědkům, znalcům, tlumočnickům či osob, kterým byla v průběhu dokazování uložena nějaká povinnost, které vznikly jejich zaviněním. Zpravidla bude soud o těchto nákladech rozhodovat v okamžiku, kdy vzniknou.

Dojde-li ke změně rozhodnutí soudu prvního stupně odvolacím soudem, ukládá zákon odvolacímu soudu, aby znova sám rozhodl též o nákladech řízení před soudem prvního stupně. Odvolací soud v takovém případě rozhoduje jak o nákladech řízení před soudem prvního stupně, tak o nákladech řízení před odvolacím soudem. Jestliže odvolací soud rozhodnutí zruší a věc vrátí soudu prvního stupně k dalšímu řízení či postoupí věcně příslušnému soudu, řízení před ním končí. Nekončí však projednávání věci před soudem prvního stupně. Zákon proto stanoví, že v takovém případě bude rozhodovat o nákladech

řízení soud prvního stupně v novém rozhodnutí, nikoli tedy odvolací soud. Náklady, které vznikly v původním řízení před soudem prvního stupně, náklady odvolacího řízení a náklady v novém řízení před soudem prvního stupně tak tvoří jeden celek, a o povinnosti k zaplacení těchto nákladů rozhoduje soud prvního stupně.⁴⁹

Jestliže odvolací soud napadené rozhodnutí zruší a vrátí věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení, je soud prvního stupně vázán právním názorem, který v rozhodnutí zastal odvolací soud. Aby se však mohl soud prvního stupně názorem odvolacího soudu řídit, musí odvolací soud v odůvodnění zrušujícího rozhodnutí uvést, z jakého právního názoru vycházel on sám. Půjde o takový právní názor, který byl základem pro zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně. Tímto názorem je vázán jak při posuzování otázek hmotného práva, tak při aplikaci procesních předpisů. Soud, kterému je věc postoupena odvolacím soudem po zrušení rozhodnutí jako soudu věcně příslušnému, již nemůže zkoumat svou věcnou příslušnost. V takovémto dalším řízení se tedy neužije ustanovení § 104a o.s.ř. Dokazování provedené před věcně nepřislušným soudem nelze v řízení před soudem věcně příslušným použít. Věcně příslušný soud není takovýmito výsledky vázán. Opačný postup by odporoval zásadě přímosti a ústnosti. Výjimka je připuštěna v případě, kdy účastníci souhlasí, aby soud z takovýchto důkazů vycházel. Dále je podle zákona možné vycházet z výsledků dosavadního řízení z uznání žalovaného a ze shodných skutkových tvrzení účastníků. V tomto případě nemusí soud zjišťovat, zda-li s takovým postupem účastníci souhlasí (viz. § 226 odst.2 o.s.ř). Jak již bylo zmíněno výše, vykonává soud prvního stupně v odvolacím a dalším řízení (před i po rozhodnutí) některé pomocné úkony. Tak v případě, že odvolací soud nedoručí rozhodnutí o odvolání sám, učiní tak soud prvního stupně (§ 225 o.s.ř). Odvolací soud sám doručuje ta rozhodnutí, která vydává v průběhu odvolacího řízení (např. o znalečném), může však doručit i rozhodnutí, kterým se řízení končí (např. rozhodnutí o schválení smíru). Druhý případ však bude představovat spíše výjimky. Případ, kdy soud prvního stupně doručil rozhodnutí odvolacího soudu přesto, že již bylo odvolacím soudem účastníkům doručeno (tuto skutečnost např. soud prvního stupně přehlédne) řeší judikatura. V takovémto případě opětovné doručení stejného rozhodnutí nemá na běh odvolací lhůty žádný vliv a novou odvolací lhůtu tedy nezakládá.

---

⁴⁹ Drápal L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9, str. 23

KAPITOLA PÁTÁ

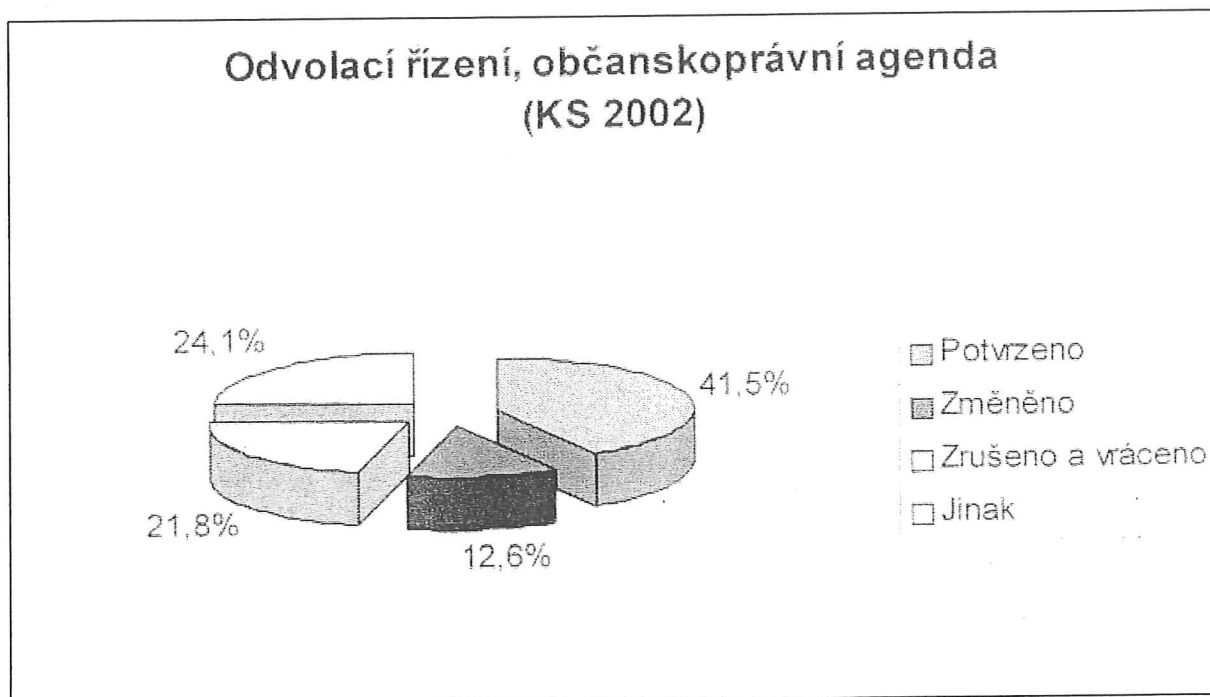
Zhodnocení vývoje a současné úpravy institutu odvolání, nový civilní soudní řád, návrhy de lege ferenda

V diplomové práci bylo vynecháno pojednání o historickém vývoji institutu odvolání a začátek byl nasměrován na novelu z. č. 30/2000 Sb. Tuto novelu považují spolu s novelou z. č. 59/2005 Sb. za strůjce nejzásadnějších změn v úpravě odvolání v jeho demokratické podobě. Prve zmíněnou novelou byly do odvolacího řízení vneseny některé prvky koncentrace řízení a mezi nimi má nepochybně největší význam princip neúplné apelace pro sporné řízení. Snaha, kterou byla zmíněná novela vedena, je na prvním místě urychlení projednávání civilních sporů. Mimo jiné, právě i prodlužující se délka soudního řízení, je zmíněna v závěrečné zprávě návrhu reformy české justice, která byla vypracována na základě průzkumu českých soudů německými a anglickými experty v roce 2003.⁵⁰ Když si všimneme časové prodlevy mezi účinností novely z. č. 30/2000 Sb. a obdobím, kdy byly průzkumy v justici prováděny, může nás napadnout, že samotné změny touto novelou do právního řádu vneseny k výraznému výsledku, zejména co se týče délky řízení, vést nemohou. Jde však pouze o začátek změn. Zmíněná zpráva upozorňuje především na výrazný podíl zrušených a vrácených rozsudků odvolacími soudy, kdy k takovýmto kasačním rozhodnutím dochází často pouze z čistě formálních důvodů. Případy, kdy odvolací soudy samy vydávají rozhodnutí ve věci, se vyskytují zřídka. Byl také zjištěn rostoucí počet případů, kdy je rozhodnutí soudu prvního stupně napadáno pouze z formálních důvodů (44% v roce 2002 oproti 37% v roce 2001). Za zmínku stojí, že výsledky této zprávy byly zohledněny v koncepci stabilizace justice vydané ministerstvem spravedlnosti v roce 2004. Výše zmíněné problémy nejsou jediné, které se efektivního fungování justice dotýkají. Pro odvolací řízení jsou však nejdůležitější a nakonec i to, jakým způsobem odvolací řízení proběhne, ovlivňuje délku celého sporu a víru účastníků v dosažení spravedlivého a předvídatelného rozhodnutí v přiměřené době. Pro názornost zde

---

⁵⁰ Twinning Project CZ 01/IB/JH/01 Judicial Reform and Court Management Czech Republic – Germany – United Kingdom, Praha 2004

uveďte tabulku, která ukazuje, jakým způsobem bylo v odvolacím rozhodnuto. Jde o celorepublikový údaj za rok 2002.

Zdroj: Návrhy reformy české justice na základě průzkumů soudů německými a anglickými experty v roce 2003, Twinning Project CZ 01/IB/JH/01 Judicial Reform and Court Management Czech Republic – Germany – United Kingdom, Praha 2004, str. 7.

Hodnota 21,8 % patří zrušeným a vráceným rozhodnutím soudu prvního stupně odvolacím soudem. V roce 2002 to tedy byla více jak pětina kasačních rozhodnutí odvolacího soudu. Na základě této zprávy a zejména na ni reagující koncepci stabilizace justice, která mimo jiné uvádí nutnost posílení rychlosti dosažení meritorního rozhodnutí tím, že dojde k posílení apelačního principu, byla v roce 2004 přijata a účinnosti nabyla 1.4. 2005 novelizace občanského soudního řádu provedená zákonem č. 59/2005, která si zmíněné klade za cíl. Základním cílem této novely je omezit a taxativně stanovit případy, kdy odvolací soud může zrušit rozhodnutí soudu prvního stupně. Rozhodovaná věc by dle důvodové zprávy měla projít každou instancí soudní soustavy pouze jednou a odvolací soud by tak v řízení o odvolání (až na stanovené kasační výjimky) pouze potvrzoval či měnil rozhodnutí soudu prvního stupně.

Odvolací soud se tak stává plnohodnotnou skutkovou instancí s rozsáhlými možnostmi provádět dokazování. Tímto způsobem by mělo dojít k snížení kasačních rozhodnutí a urychlení konečného rozhodnutí. Jak uvádí následující tabulka (i když jde o odvolací agendu vyřízených věcí pouze u KS v Ostravě, z porovnání období za rok 2002 vyplývá, že se celorepublikové údaje liší od údajů u KS v Ostravě pouze v řádů několika desetin procenta), skutečně se počet kasačních rozhodnutí rok co rok snižuje. Co se týče délky řízení, bude nutné počkat na dlouhodobější statistiky.

Agenda Co vyřízené věci u KS v Ostravě						
	vyřízeno celkem		potvrzeno	změněno	zrušeno a vráceno	jinak
rok 2001	10963		4023	1181	2352	3407
rok 2002	10369		3936	1045	2243	3145
rok 2003	11224		4820	1182	1864	3358
rok 2004	12425		5548	1570	1969	3338
Rodo	20		7	1	5	7
rok 2005	12423		5753	1835	1332	3503
Rodo	69		23	16	8	22
1.čtvrť.2006	3416		1554	542	284	1036
Rodo	18		1	5	7	5

Procentuální vyjádření množství kasačních rozhodnutí vypadá následovně:

Rok	Procento
2001	21,5
2002	21,6
2003	16,6
2004	15,7
2005	10,7
1.čtvrtletí 2006	8,5

V souvislosti s novelizací provedenou zákonem č.59/2005 se hovoří o zásadě dvojinstančnosti řízení. Aplikace této zásady znamená, že odvolací soud nemůže jakýmkoliv způsobem nahrazovat nedostatek skutkových zjištění pro rozhodnutí významných, a rozhodnutí soudu prvního stupně, tímto nedostatkem trpící, je pak nutno zrušit. V opačném případě by proti rozhodnutí odvolacího soudu, které ten vydal po doplnění dokazování ke zjištění skutkového stavu věci nebylo možno podat řádný opravný prostředek a v důsledku by šlo o rozhodnutí vydané v jediném stupni. Je nepochybné, že touto zásadou byl civilní proces od roku 1989 veden. Výslovně však není zakotvena v právním řádu a není rovněž součástí práva na spravedlivý proces, jelikož existuje právo na spravedlivý proces pouze v jedné soudní instanci. Tato zásada byla vytvořena Nejvyšším soudem ČR. Uvedu zde některá rozhodnutí tohoto soudu, ve kterých je existence této zásady v civilním procesu zmíněna. V rozsudku Nejvyššího soudu publikovaném pod číslem R 30/2000 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyšší soud v odůvodnění uvádí, že jednou ze základních zásad, na nichž je založeno občanské soudní řízení, je zásada dvojinstančnosti tohoto řízení. V jiném rozsudku Nejvyššího soudu publikovaném pod číslem SJ 40/2001 bylo dokonce právo na projednání věci ve dvou instancích zmíněno v samotné právní větě. Existence této zásady je zmíněna i v komentáři občanského soudního řádu, kde se ve výkladu § 219 o.s.ř píše, že odchýlení od skutkového stavu, jak jej zjistil soud prvního stupně, nesmí být na újmu zásadě dvojinstančnosti občanského soudního řízení.⁵¹ Je tedy nepochybné, že tato zásada platila a bylo podle ní postupováno. Účelem této zásady bylo čelit překvapujícím rozhodnutím soudu, kdy zajišťovala detailní skutkové i právní posouzení věci. Novelizace provedená zákonem č.59/2005 Sb. je však založena na principech, které by měly překvapujícím rozhodnutím ve věci zabránit. Za prvé, jde o zásadu přimosti řízení, kdy odvolací soud v řízení zopakuje důkazy, které hodnotí jinak než soud prvního stupně a z těch pak může odlišit svá skutková zjištění, účastníci řízení mají možnost (při zachování principu neúplné apelace) navrhnout nové důkazy, pokud tak nemohli učinit před soudem prvního stupně v důsledku jeho pochybení, mají možnost se k prováděným důkazům vyjádřit a v neposlední řadě pomáhá účastníkům řízení i poučovací povinnost soudu podle § 118a o.s.ř.

Nutno podotknout, že soudní praxe se již od zásady dvojinstančnosti řízení odklonila, a to právě interpretací zákona č. 59/2005 Sb, který se snaží tuto zásadu opustit.

---

⁵¹ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, str. 979

Největším problémem zásady dvojinstančnosti řízení je fakt, že její důsledné uplatňování v praxi vede ke znatelnému prodlužování délky soudních řízení (velkému počtu kasačních rozhodnutí), proto odklon od této zásady, tak, jak to novela činní, povede k urychlení projednávání sporů a tím k posílení ústavně zaručeného práva účastníků řízení na projednání věci bez zbytečných průtahů. Na tomto místě je třeba opět zmínit, že nepřiměřená délka soudního řízení je problémem číslo jedna, který je kritizován nejen u nás „doma“, ale i v zahraničí. Není náhodou, že nejčastějším důvodem stížností, které jsou podávány u Evropského soudu pro lidská práva, je porušení čl.6 odst.1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, tedy právo na projednání věci v přiměřené lhůtě a toto porušení je i nejčastějším konstatováním tohoto soudu.

Je tedy na místě, aby se budoucí právní úprava zaměřila na tento problém. Novelizace provedená zákonem č. 59/2005 Sb. je pouze dílčí, je v ní však patrná snaha o řešení problému. Tento problém však prostupuje celým civilním procesem a nedotýká se pouze odvolacího řízení. V příloze uvádím graf, který popisuje příčiny průtahů v občanském soudním řízení. Faktorů tyto průtahy způsobujících je dost a když se na ně podíváme blíže, zjistíme, že problém je v celkovém nastavení systému. Ať už jde o špatnou právní úpravu, která dává účastníkům řízení možnost účelně protahovat řízení, či složité a v praxi těžko efektivně fungující předpisy o doručování, nebo neefektivní páky, které mají zabránit laxnímu přístupu účastníků k soudnímu řízení zejména tomu, že se k řízení prostě nedostaví. Problémy však nejsou pouze v právních předpisech, ale i v přístupu soudců k nově zaváděným institutům, které se tyto problémy snaží řešit. Je třeba, aby jich plně a „nebojácně“ využívali v zájmu srozumitelnosti a rychlosti řízení. Zde však nelze hledat chybu pouze na straně soudců, nýbrž je nutné zajistit efektivní systém dalšího vzdělávání, který by je jednotně připravoval a vedl k celkovému zefektivnění řízení.

Je nutné říci, že délka řízení není jediným problémem, který vytváří nad justici pomyslný stín a v očích veřejnosti ji deklasuje. Dalším problémem je například předvídatelnost soudního rozhodnutí, tedy aby jak celkové řízení, tak rozhodnutí soudu účastníka řízení nepřekvapilo. Zde je velice důležitá poučovací povinnost soudu tak, aby účastník řízení neutrpěl újmu na svých právech pouze pro svou neznalost procesních předpisů. Soud nesmí využívat znalosti procesních předpisů k manipulaci a postavení účastníka do situace pro soud výhodné a naopak pro účastníka nevýhodné.

Problémem, a to určitě nemalým, je také efektivní fungování justice. To však není možné při dnešní přetíženosti soudů. Nový nápad civilních žalob je obrovský, spisy přibývají, přitom jsou však soudci nadměru zatíženi administrativní činností. I zde se již objevily návrhy, jak soudcům „odlehčit“, a to vytvořením tzv. soudních minitymů. Jak je vidět, jsou tyto problémy vzájemně propleteny a zde je právě úkol pro nový civilní soudní řád, který by se měl snažit nejdůležitější problémy vyřešit jednoduchou, srozumitelnou a efektivní úpravou občanského procesního práva.

V budoucí právní úpravě (rozuměj v novém civilním soudním řádu) dojde k odformalizování občanského soudního řízení, úpravy budou vedeny s cílem zjednodušit a zrychlit řízení, v neposlední řadě bude dbáno také na to, aby nová právní úprava byla srozumitelná a přehledná jak pro účastníky řízení tak pro soudce samotné. K dosažení těchto cílů se zvažuje zavedení či posílení (uvedeno pouze s ohledem na odvolací řízení):

- zákonné i soudcovské koncentrace, pro účastníky povinnost sdělit rozhodné skutečnosti a označit důkazy nejpozději na počátku ústního jednání pod sankcí zásadního vyloučení později sdělených skutečností a označených důkazů a možnost soudu kdykoli koncentrovat řízení určením lhůty i bez návrhu účastníků pro konečné doplnění tvrzení a důkazů,
- zásadní přepracování úpravy doručování s širší možností využívat elektronický styk s účastníky řízení,
- změna počátku běhu odvolací lhůty pro podání opravného prostředku, včetně písemného odůvodnění opravného prostředku, již od ústně vyhlášeného rozhodnutí.

Co se týče odvolacího řízení, dojde k podstatnému zvýšení hranice k podání odvolání u sporů, umožňujících ocenění v penězích, což je vedeno snahou zabránit účelově podávaným odvoláním, jejichž důvody jsou jiné než dosažení spravedlivého řešení. Pokud to bude v souladu se zájmem na rychlosti a hospodárnosti řízení a nebudou-li tím dotčena práva účastníků řízení, odvolací soud sám doplní dokazování a bude moci změnit rozhodnutí soudu prvního stupně i tehdy, jestliže ten zjistil skutkový stav neúplně, avšak po provedeném dokazování odvolacím soudem je možné o věci rozhodnout. Ke kasačním rozhodnutím bude docházet v naprosto nezbytných případech. (Informace ohledně budoucího civilního řádu soudního zde uvedené vycházejí z podkladů k věcnému záměru nového občanského soudního

řádu, které mi byly poskytnuty JUDr. Janou Novou, tajemnicí komise Ministerstva spravedlnosti ČR věcný záměr připravující, které bych zde chtěl poděkovat za její ochotu poskytnout potřebné materiály).

Provedení nové právní úpravy je zvažováno buď v rámci jediného zákona, nebo ve třech samostatných zákonech, upravujících řízení sporné, řízení nesporné a problematiku exekucí. Osobně bych se přikláněl k variantě první, tedy úpravy v jediném zákoně. Občanský soudní řád jako ucelený, vnitřně logicky uspořádaný, samostatný soubor procesních norem, interpretačně jednoduchých. Při této rekonstrukci by mělo být bráno v úvahu, které procesní normy do takového souboru patří a které ne, ať už z toho důvodu, že se stávající praxí neosvědčily, jsou brzdou rychlého procesu, anebo pro svou složitost a podrobnost úpravy se do kodexu nehodí. Občanský soudní řád nemusí být až tak podrobným návodem pro soudce, jak si počínat v teoreticky možných procesních situacích, neboť tím by ho svazoval a bral mu možnost samostatné, logické úvahy o nejvhodnějším procesním postupu a přístupu k úkonům účastníků v konkrétní situaci. Je třeba se zde řídit heslem, čím méně, tím lépe.

Pokud bych zde měl uvést vlastní návrhy k budoucí úpravě civilního procesu, je dle mého názoru nutné vycházet z toho, co bylo řečeno v předcházejícím výkladu. Laická veřejnost, Ministerstvo spravedlnosti, soudci, odborná právníková veřejnost se vzácně shodují v tom, že je třeba přijmout taková opatření, která by zjednodušila, zrychlila soudní řízení a učinila je srozumitelným co nejširší vrstvě obyvatelstva. Schválně používám pojmu soudní řízení obecně, neboť není sporu, že ve většině případů o tom, jak bude probíhat odvolací řízení, o jeho rychlosti a kvalitě, se rozhoduje již v řízení před soudem prvního stupně. Jestliže soud prvního stupně předloží s odvoláním spis, z jehož obsahu bude patrné, že soudce jednal v souladu s procesními předpisy a to nebylo na překážku rychlosti řízení, ale naopak, že spor rozhodl věcně správně, pak to ovlivní i odvolací řízení, bude rychlé, skončí rozhodnutím ve věci samé – potvrzením napadeného rozhodnutí, tím omezí možnost podávání zbytečných dovolání a postupně dojde ke změně v myšlení účastníků i jejich zástupců – advokátů, totiž v převládajícím názoru, že právně bezvadného a spravedlivého rozhodnutí se mohou dočkat pouze tehdy, využijí-li všech řádných i mimořádných opravných prostředků, ústavní stížnosti, žalob u mezinárodního soudu.

Nový kodex by měl navázat na úpravu zavedenou novelou z. č. 59/2005 Sb., a zásadu dvojinstančnosti řízení v souladu se novou soudní praxí v rozhodování pokládat za překonanou. Je nutné dosáhnout toho, aby byl odvolací soud skutečnou plnohodnotnou

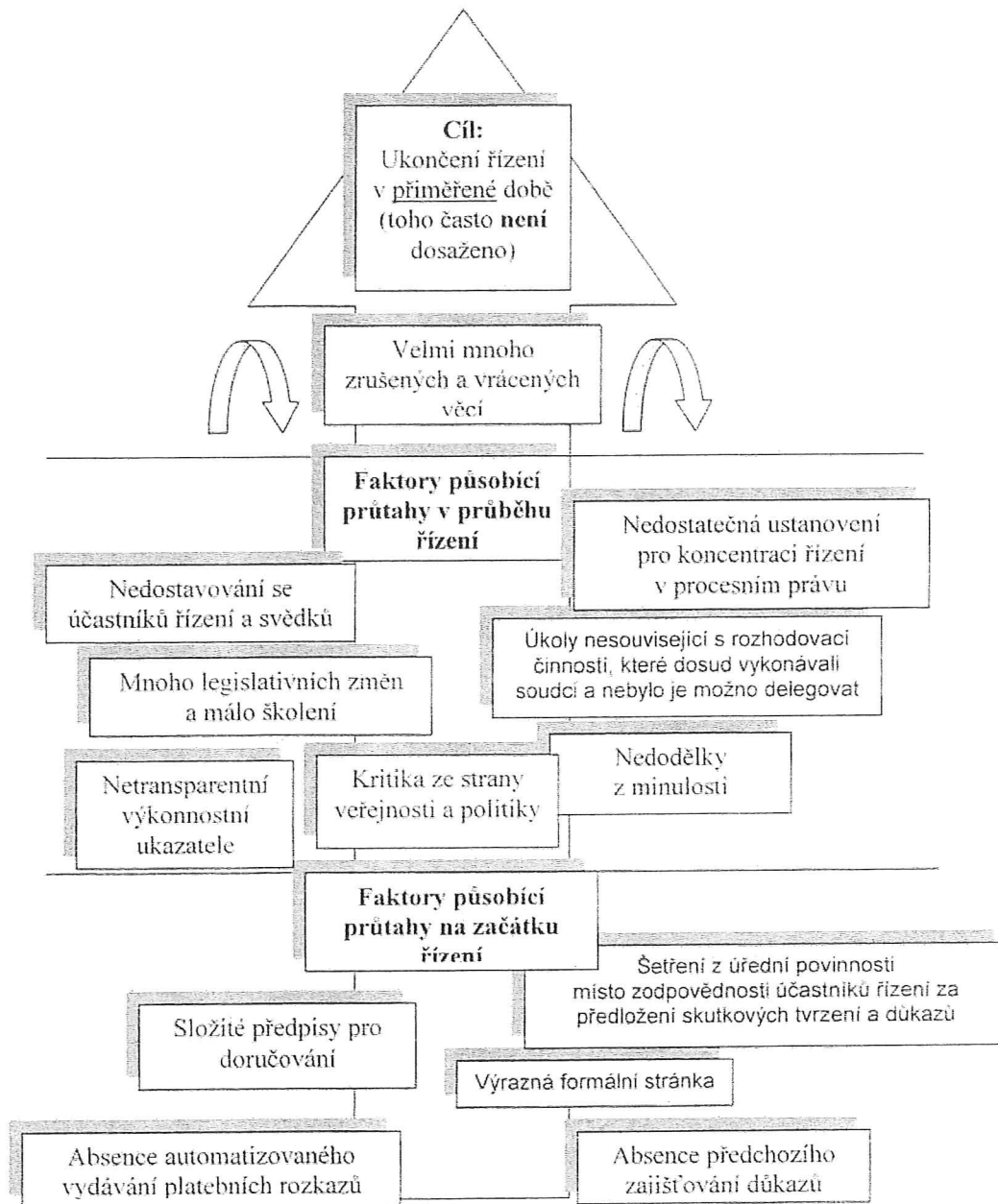
instancí, umožnit mu široké možnosti doplnit dokazování k zjištění skutkového stavu věci, na základě kterého by mohl přistoupit k věcnému rozhodnutí. Důvody, pro které by mohl odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit, je nutné omezit pouze na skutečně nejnutnější případy. Ohledně tohoto se zabývat problematikou v ustanovení § 219a odst.2 o.s.ř a v souvislosti s ním také § 213 odst. 3 a 4 o.s.ř.

ZÁVĚR

Právní úprava odvolání v našem právním řádu je velice podstatná. Jde totiž o opravný prostředek účastníky nejvyužívanější. Je proto nutné, aby právní úprava tohoto institutu byla jednoduchá, přesná a výstižná. V této diplomové práci je shrnuta současná úprava a změny, které byly do odvolání vneseny nejvýznamnějšími novelami v posledních letech. Z nich je patrná snaha přizpůsobit úpravu odvolání moderním trendům a potřebám vývoje ve společnosti. Změny, které byly postupně do odvolacího řízení zavedeny, je nutno pochválit. V důsledku přijetí značného množství novel se však úprava odvolání v o.s.ř stala nepřehlednou a složitou nejen pro účastníky řízení, ale i pro právníky a soudce samotné. Je proto nejvyšší čas oprostít se od dalších novelizací a přijmout úpravu v podobě zcela nového civilního soudního řádu, které by měl reagovat na v praxi již vyzkoušené instituty, které byly zavedeny právě těmito novelami. Je rovněž nutné nebát se inspirace v zahraničí již užívaných institutů v civilním procesu. Kdyby se podařilo vytvořit předpis takový, který by byl srozumitelný a jednoduše použitelný nejen pro soudce a právníky, ale i pro tu část laické veřejnosti, která bude muset řízení před soudem podstoupit bez pomoci advokáta, takový, který bude reflektovat potřeby současného civilního řízení a který přispěje ke zkvalitnění soudního rozhodování, byl by to veliký úspěch. Je samozřejmě nutné, aby práce na novém civilním řádu probíhaly ve světle příprav nového kodexu občanského práva hmotného (tak i obchodního práva), protože o to vlastně v soudním řízení především jde. Nezbyvá než popřát rekodifikačním komisím současným i budoucím hodně zdaru při přípravách právních předpisů.

PŘÍLOHA

1. Příčiny průtahů v občanskoprávních věcech

Zdroj: Návrhy reformy české justice na základě průzkumů soudů německými a anglickými experty v roce 2003, Twinning Project CZ 01/IB/JH/01 Judicial Reform and Court Management Czech Republic – Germany – United Kingdom, Praha 2004

LITERATURA

Knížní publikace

Bavorský, J.: Odvolanie v občianskom súdnom konaní, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava, 1966

Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád, Komentář, II. Díl, 6. vydání, Praha, C.H. Beck, 2003

Hendrych, D. a kol.: Právní slovník, 2. vydání, Praha, C. H. Beck, 2003

Winterová, A. a kol.: Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou, 2. vydání, Praha, Linde, 2005

Winterová, A.: Civilní právo procesní, 2. vydání, Praha, Linde, 2002

Winterová, A.: Civilní právo procesní, 3. vydání, Praha, Linde, 2004

Odborná periodika, články

Drápal, L.: Odvolání po novele občanského soudního řádu, Právní rozhledy, Mimořádná příloha, 2001, číslo 9

Jirsa, J.: Poučovací povinnost soudu po novele a zásady civilního procesu, Právo a podnikání, číslo 5/2005

Kmec, J.: Stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva v roce 2004, Justiční aktuality, 2005, číslo 2

Macková, A.: Opravné prostředky po novele občanského soudního řádu provedené zákonem č. 30/2000 Sb., Bulletin Advokacie, 2000, číslo 8

Winterová, A.: Koncentrace civilního soudního řízení, Bulletin advokacie, 2001, číslo 4

Koncepce stabilizace justice, program Ministerstva spravedlnosti, 2004

Závěrečná zpráva, Návrhy reformy české justice na základě průzkumů soudů německými a anglickými experty v roce 2003, Twinning Project CZ 01/IB/JH/01 Judicial Reform and Court Management Czech Republic – Germany – United Kingdom, Praha 2004

Právní předpisy

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod